

gyobb befőttes üvegbe. Nyomban nem volt érzésem, hogy bogaraim táplálékáról gondoskodjam.

Midőn egy fél óra múlva visszatértem, az én merülőbogaram egytől egyig eltűntek.

Szárnyfedőik maradványaiból következtettem eltűnésük okára: valamennyit a csikbogarak fogták el és falták fel!

Sőt láttam, hogy az egyik csikbogár ott az üveg fenekén még most is a mellső lábai között tartotta a zsákmányát.

Láttam, miként darabolja szét rágóival a kis állatot, sőt hallottam a kemény chitinszerű szárnyfedők harapása közben felhangzott recsegést is.

Vizsgálódásaim céljára 6—8 legyet fogtam és ezeket megbénítva, de nem halottan, odadobtam a vízbe. Abban a pillanatban — akár a czetek — az én csikbogaram reárohantak zsákmányukra, majd ismét a víz alá merültek és jóízűen lakmároztak. Kis vártatva csak egyes szármymaradványok hirdették a legyek — nyomát!

A csikbogarak és rokonaik épp ily szenvedélyvel csipték el az odavetett husdarabocskákat is.

Ugyanazon napon tanítványaim néhány tarajos götét (Triton cristatus) hoztak; ezek tavasszal minden árokban gyakoriak.

A him göte igen szép volt; hátán csipkés taraja huzódott végig. Miután a csikbogarakat akárhányszor együtt láttam a mocsarakban és a mélyebb vízkátyukban a götékel, azt gondoltam, hogy itt sem lesz bántódásuk, azért ezeket is az előbb említett üvegbe tettem.

Az üveg közepébe egy leveles csipkerózsa-ágot tettem, hogy új vendégeim a vízből kijöve azon pihenhessenek.

Eleinte békességben, csöndben voltak az állatkák. A götéek vígan eviczkéltek a vízben. Mégis csalódtam.

Az egyik csikbogár ugyanis nagy hirtelenséggel felszökött a víz fenekéről és jó erősen belekapaszzkodott a him — tarajjal díszített — götének hasába és a szíve tájékán belefurta rágóit. Az állatok kegyetlenül birkóztak, hengergöztek az üvegben a szemem láttára; a rabló keményen fogta zsákmányát és el nem eresztette volna a világért sem, sőt nagy mohósággal falta a kis állatnak kibuggyanó beleit, máját és szívet!

Botocskámmal akartam zsákmányától elriasztani; mit sem használt!

Rövid idő múlva a göte meghalt és a csik-

bogarak fel is falatozták, csak a bőrét és gerezeszlopát hagyták meg.

Az üvegbe tett eleven tuskéshalaknak is ez volt sorsuk. Nöstények voltak, testük jó vastag volt, mert ikrákkal voltak tele.

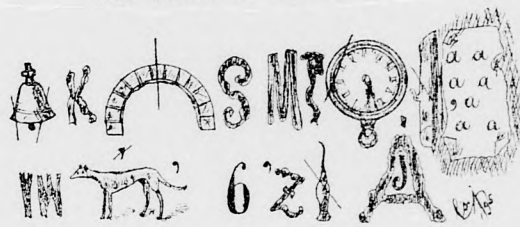
Alig érték a halak a víz színét, a csikbogarak mind reájuk rohantak; ez nyilván azt bizonyítja, hogy mily mohó vágygyal vetik magukat ezek a bogarak az efafta zsákmányra és hogy mily nagy ellensegei ők a halas tavaknak, a haltenyésztésnek.

A csikbogarak mindegyik halat alulról támadták meg, épp úgy, mint a götét, csakhogy fordított állásba helyezkedtek el.

A csikbogár fejével a hal farktája felé fordult és először az ikrákat falta fel. A halak épp ezért még jó darabig éltek, de mikor az állatok zsigereibe, szívébe és májába kapott bele ádáz ellenségük — akkor immár menthetetlenül veszve voltak!

(Folytatása következik.)

FEJTÖRŐ.

Közlő: Császár J.

VEGYESEK.

Lapunk mai számához mellékelve kapják olvasóink a *„Képes Magyar Történet”* 12 dik ivét színes műmelléklettel.

Lapunk két száma a nyomdászok sztrájkja miatt elmaradt. Mivel a sztrájk csak szombaton szünt meg, a legnagyobb áldozatok árán voltunk képesek lapunkat mostani terjedelmében is megjelentetni. Kárpótlásul jövő heti számunkat 32 oldal terjedelemben s a következőt is a szokottnál nagyobb terjedelemben fogjuk adni. A mostani számból kiszorult szerkesztői üzeneteket is a legközelebbi számunk hozza.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fél évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.

HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számíttatnak.

Karácsonra.

Pásztorok dalával, angyal énekével
Megalolt Karácson, oh jövel, jövel . . .
Üdvözöllek szívből, lelkem érzelmével,
Üdvözöl ma vélem millió kebel!

Oh te szép Karácson, boldog gyermekévek
Oly epedve esdett nagy, szent ünnepe,
Örömnapja dúsnak, ünnepe szegénynek,
Gyermekálmok vágya, üdve, mindene!

Hozz áldást magaddal, — sz' oly nehéz az élet,
Annyit szenvedett már, annyit fájt szívének,
Lekesedni tudnánk s alkotni is szépet,
Van bizalmunk hozzá s Istenben hitünk:

Oh de lelkünk bágyadt, — az élet viharja
Megzsibbasztja néha, szárnya szegve van,
Szívének nemesb részét gond, nehéz bú marja,
S lankadás bánt éltünk aggodalmiban.

Oly kevés az ünnep, hétköznapot élünk,
Pedig ünnepelni tud minden kebel, —
S ünnep nélkül milyen sivár volna éltünk,
Melynek a hétköznap sokszor oly teher! —

Pásztorok dalával, angyal énekével
Megalolt Karácson oh jövel, jövel,
Üdvözöllek, áldlak lelkem érzelmével,
S áldva áld ma vélem millió kebel!

Rupp Kornél.

A VILÁGIRODALOM JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

UHLAND LAJOS.

(1787—1862.)

A 19. század elején a féktelen képzelődésű romantikai iskola ellen egészséges visszahatás támadt. E reakció a kies Svábföldről indult ki, hol egy csoport költő Schillert véve mintaképül, hathatós működést fejtett ki.

Legtehetségesebb tagja és vezére ezen iskolának Uhland Lajos. Születési ideje 1787. április 26., Tübinga városában. Előkelő családból származott, elődei egytől-egyig kiváló emberek voltak. Szülővárosában végezte tanulmányait. 1805-ben annak nagyhírű egyetemét látogatta 1808-ig és 1810-ben megszerzi a jogi diplomát. A rideg paragrafusokba való belemélyedés helyett azonban inkább a költészet és irodalmi tanulmányok vonzzák. Már 1804. ismeretessé váltak versei, két esztendővel utóbb pedig nyilvánosságra lépett s nemzete hova-tovább előnyösen ismerte meg az Uhland nevet.

1810-ben Párisban látjuk, hol a királyi könyvtárak középkori kéziratát kötik le. Tanulmányai eredményét ó-francia költemények fordításai képezik. Hazatérve, a württembergi fővárosban ügyvédi irodát nyitott. Eközben érte Németország újjászületése, az 1813—15. esztendő közepén szabadságvágya és eszmélő mozgalmak. Uhland lantját is megihlette a kor szelleme és lelkes, hazafias dalok költésére birta.

Midőn pedig Württemberg királya az ország alkotmányát egyszerűen el akarta kobozni, Uhland volt az, ki a főlháborodott közvélemény szószólója gyanánt lépett föl. Gyűjtő költeményei leirhatatlan hatást létesítettek s

neki nem csekély része van abban, hogy hazája alkotmányosságát élvezhetett.

Felei hálások voltak irányában. 1819-ben bejut a nagygyűlésbe. 1830-ban pedig, mint Németország egyik legnagyobb szaktudósa, a tübingai egyetem német nyelvi és irodalmi tanácskére emelik. 1833. a rendgyűlés tagja lesz. Ezután jönnek az 1848-iki izgalmas, vészteljes napok, melyek megalakítják a híres frankfurti parlamentet, melynek Uhland is egyik jelentékeny szerepet vivő képviselője.

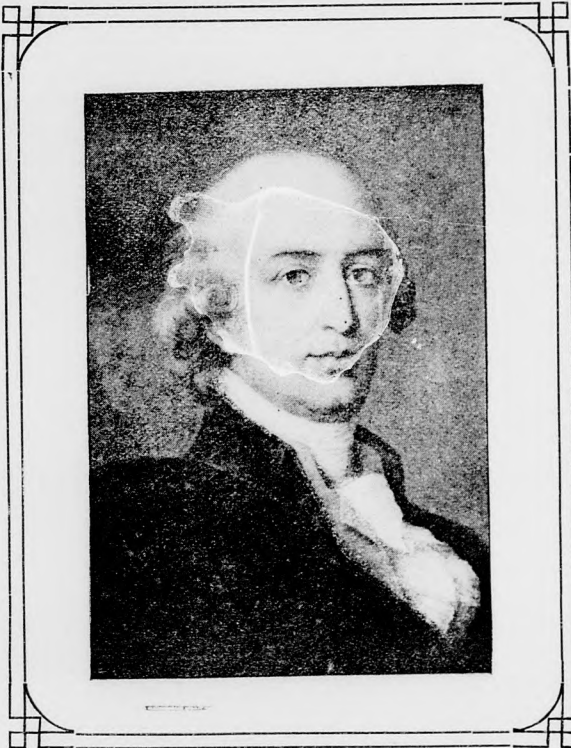
Folyton költeményeket és tudományos műveket írogatva, melyek egyaránt hírnevet és dicsőséget biztosítanak számára. boldog családi körben él késő és tisztas aggságot. A halál 1862. november 15-án szőlította el.

Uhland kétségkívül Németország egyik legnagyobb költője, kit nem választ el nagy távolság mintaképétől, Schillertől. Pályája elején drámákkal próbálkozott meg, melyeknek tárgyát a hazai történelemből vette.

A lyrában és epikában egyszersmind magasan tündöklök. A szenvedély magasabb hangjait kevésbé bírja, bár gyönyörű hazafias dalokat írt; a gyöngéd

ézelmek kifejezésében azonban egyszerűen utólérhetetlen. A természet szelid öremeit végtelen bájjal tudta megzengeni. «Tavaszdalok» és «Vándordalok» méltán sorakoznak Göthe és Schiller e nembeli szerzeményei mellé. Különösen hangulatosak helyzetdalai, melyekben mély vallásosság, tiszta kedély tükröződik vissza.

Legnagyobb azonban Uhland a balladában. Felhasználta a német ősmundák behatóan ismert anyagát és valóban, a népies hangot és tősgyökeres germán kifejezőmódot ki sem találta el jobban nála. Az egyszerűség és formacsín

általában valamennyi költeményét jellemzi, melyek népszerűségét már az is bizonyítja, hogy költőjük életében 50 kiadást értek.

Uhland elsőrangú esztetikus és irodalomtörténész. A régi német irodalomban alig volt valaki oly jártas, mint ő. Már 1822. megjelent egy alapos tanulmánya Vogelweide-i Walther-ről. Egész életében munkálkodott egy hatalmas művön, mely csak halála után látott napvilágot. Címe: «Iratok a német költés és mondák történetéhez» és 7 kötetet tesz ki.

Uhland irodalmunkban különösen Garay Jánosra gyakorolt állandó hatást, ki többek közt tőle vette át a nibelungi verssort.

K. A.

Éz állhatatlan herezeg.

(A Tanulók Lapja számára.)

Írta: BÖNGÉRFI JÁNOS.

(5. folytatás.)

Az állhatatlan Álmos megint lépre ment. Egymásután négyszer lázadt fel királyi ura ellen, a ki mindannyiszor megbocsátott neki. De rossz szellemét Roggert is utólrta végzete. A király emberei, élükön Abával és a két Veress vitézzel, a legutóbbi fölkelésben éppen akkor ütöttek rajta, a mikor lázadásra bujtogatta a népet.

János vitéz e szavakkal rövidítette meg az olasz testét egy fejjel:

— Vén bujtogató, erjed a pokolba, ott lázítsd fel az ördögöket magad ellen.

Álmos bucsut vett nejétől és Béla nevű egyetlen fiától, hogy a szent földre zarándokoljon. Érezte bűnei súlyát, elment hát messze idegenbe szabadulást keresni. A mit az édes szülőföld, az áldott haza nem tudott megadni neki, azt hitte, a Jézus sirja meghozza neki.

Az ima után ugyan könnyebbülést érzett. De esahamar valami különös zsihogás fogta el lelkét. Mintha még nagyobb teher sulyosodott volna reá. Eszébe jutott hű felesége, egyetlen fia. Aztán egymásután fölmerült előtte a szülei ház, a délibábos, véghetetlen róna, a Tisza-Duna halmos tája, a háborgó magyar tenger búbajos visszhangjával, a Bakony titokzatos rengetegje. Majd a borteremő lankás hegyvidékek, a kristálytiszta bérezi patakok, a zordon Kárpátok kedves fenyvesei tolakodtak emlékezetébe. Nem tudott szabadulni emlékeitől. Elkezdett rohanni, de lábai nem bírták. Oh, hogy az embernek miért nincs szárnya! Ha elfogja a honvág, legalább haza repülne: Szegény, állhatatlan ember! Akármibe fogott,

semmihez se volt szerencséje, mert nem volt türelme, nem volt kitartása. Mindenhez nagy tüzzel kapott, de aztán hamar ráunt. A szentföldnek is csak addig volt ingere reá nézve, míg meg nem látta. De mikor már ott volt, még csak még sem melegegett, már haza kívánczolt.

A magyar vér nem tagadja meg magát. Érzi, hogy a nagy világon e hazán kívül nincsen számára hely. Nem azért adta neki az isten e paradicsomszép országot, hogy azt bitangul elhagyja. Becsülje meg és emelje magához a körülötte lakó szegényebb népeket. Ezért rendelte őt az isten e földre.

Álmos, a magyar zarándok, lóhalálban sietett vissza a szentföldről és nagy volt az öröme, mikor újból megláthatta elhagyott hazája földjét.

VII.

Az ítélet.

Az ifjúkor bűneinek keserű következményeitől a férfit nem szabadulhat. A ki idejében el nem hagyja rossz szokásait, természetévé válnak azok. Álmos is hasztalan fogadott jobbulást, már elharangozták neki a deket. Annýira bele-rögzött az állhatatlanságba, hogy épp annyira összeforrt lelkével, mint ahogy volt a testével összenőtt. Akár el se ment volna a szentföldre! Mert az odamenetel — egy mákszemnyi nem sok! — de annyit se javított rajta!

Rogger, a bujtogató olasz, sem ingerelhette többé. Felesége, mint jótékony angyal járt a kedvében. Fiát, az élénkszemű, okos Bélát imádtá. És mégis olyan üresnek tetszett az élete. Nem hagyta nyugodni az a gondolat, hogy ő király is lehetne.

Milyen jól is festene az a királyi ruha az ő természetén! Hogy ragyogna fején a szent korona! Gyöngy paripán járna és arany hintóban utaznék. Felesége is királynénak született. A Kálmán felesége, annak az orosz Szeptopolknak a leánya, Predzlava, jobban beválnék a tótok közé ispánnénak. Nem méltó társa az egy magyar királynak.

Hát még fia, az aranyos kis Béla, olyan királyfi válnék belőle, hogy hetedhét országon sem akadna párja.

Valami elérhetetlen volna az a fényes magyar királyi trón? Nem és százszor nem. A mi ötször nem sikerült, az hatodszor nagyon könnyen sikerülhet. Próbával jár a szerencse. A ki mer, az nyer. A ki pedig gyáván lemond a reményről, az soha sem érhet el semmit. Aztán engem a becsületszó is köt, hogy addig ne nyugodjam, míg Kálmánt le nem lököm a trónról.

AMORETTEK.

Szegény Rogger, jó papom! Miért is hunytál el olyan korán? Milyen jó támogatót és tanácsadót vesztettem el benned!

Mit keres ebben az országban Kálmán? Menjen a tengerre. Hisz ő adta ki a jelszót: — Tengerre magyar!

De ő csak vizet prédikál és bort iszik. Engem kitűrt Horvátországból, hogy még Dalmáciát is hozzá foglalhassa s az ország határát egész a tengerig nyújthassa. A dicsőséget lefoglalja magának, de a munka nehezebb végéhez nem nyúl. Miért nem megy a kedves horvátjai meg dalmátjai közé? Ha már beléharapott az almába, hát egye is meg. Tartsa meg a horvát trónt magának, de a magyar az enyém lesz. Akár szép szerivel, akár erőszakkal, de a munkához kell fognom.

Amint gondolta, úgy is tett. Könnyű volt fényes ígérekkel néhány magyar főurat a pártjára vonni. Hány okos ember hallgat még napjainkban is a pusztá ígérekre! Hát még akkor!

A nyughatatlan Álmos hatodizben lázadt föl rokona és királya ellen. Csoda-e, hogy végül Kálmán türelme is elfogyott?

A király most már a legkomolyabban lépett föl javíthatatlan rokonával szemben.

— Fogjátok el a lázitót! Elve vagy halva. kézre kerítsétek.

A parancsot hamar teljesítették. Bilincsekre verten hozták a király elé.

— Vessétek a börtönbe! — szólott a király szikrázó haraggal.

A megrögzött lázadó nem restelt kegyelemért esdeni.

— Itéljenek fölötted a bírák. Mig sorsod eldől, gondolkodhatsz jövődön a börtönben! — volt a király válasza. Azzal sarkon fordult és odaszólt embereinek:

— Vigyétek!

A királyi tanács összeült, hogy Álmos fölött ítéletet mondjon. A vádat jól ismerte mindenki s egyhangú volt a vélemény, hogy a lázadó halált érdemel. De Kálmán szivéből már eltűnt a harag s könyörület fogta el.

A börtönből kivezették a fogoly vezért. A börtön és a félelem nem törték meg, csak nyakasabbá és vakmerőbbé tették. Büszkén állt bírái előtt.

— Térj magadba, Álmos, — szólalt meg a király.

— Bitorló vagy a trónon! — felelte a fogoly. — Ne várd, hogy térdet hajtsak előtted!

— Halál a felségsértő lázadóra! — hangzik a bírák ítélete.

— Nem ijeszt meg a kegyetlenségtek, bírák!

Tudja, érzi a nép, hogy a kinek csuf a teste, csuf a lelke is. Ha vértengerben uszik is az egész ország, nem nyugszom, míg el nem üzőm álnok rokonomat a trónról.

— Herczeg! Hová ragad az indulat? Rokonhoz illő az ily beszéd? Gondold meg jól szavaidat! — csitítja Kálmán.

— Nem vagy rokonom, nem vagy királyom! Hőhérom lehetsz, ha volna bátorságod. De eddig se mertél bántani, mert jól tudod, hogy mellettem az igazság. Nem nyugszom addig, mid a koronát a fejedem látom.

— No hát ne lásd többé! — szólott Kálmán.

— Ugy legyen! Vakulj meg fiaddal együtt, mondtak a bírák.

Kálmán tenyerébe hajta fejét s mélyen elgondolkozva, csak ezt sóhajtá:

— Vigyétek!

Álmost és öt éves fiát, Bélát a dömösi kolostorba zárták.

Szomoruan ül Kálmán királyi trónján. Elébe lép Aba és köszönti:

— Üdv neked, böles király.

— Mi jó hirt hoztál, Aba?

— Csendes a nép, az országban nyugalom.

De a dömösi kolostorban ártatlan is szenved.

— Ki az? — riad fel a király.

— Álmos fiát, az ártatlan Bélát is megvakítatásra ítélted.

— Én? — kérde elgondolkozva a király.

— A királyi tanács ítélte s te helyben hagyat az ítéletet.

— Menj, kedves Aba, fuss és mentsd meg az ártatlan gyermeket.

A madárnál gyorsabban ment Aba megvinni a királyi kegyelmet, de már akkor Álmos és Béla előtt ez a világ örökre elsötétedett.

A király lelke is napról-napra sötétebb lett. Végre jött a halál és megszabadította kinjaitól.

(Vége.)

◻ drámai jellemről.

— A Tanulók Lapja számára. —

Irta: SCHÖBER BÉLA.

A drámai költészet az ember cselekedeteinek költészete. A drámában tehát kettős feladatot kell megoldania a költőnek: fejlesztenie kell a cselekvényt és egyszersmind jellemeznie hőseit. De a cselekvényfejlesztés és jellemzés úgy átszővődik egymáson, mint egy szövet sokféle szálai. És minthogy a kettő egy mederben folyik, rendkívül bajos éles határvonallal elkülöníteni. Megkísértjük: a drámai jellemről kívánunk szólni.

A cselekvény a személyek jellemeiből ered. Az igazi drámának alapfeltétele a helyes jellemfestés, a mi felette nehéz dolog. Az indus Sankjah-bölcséletől napjainkig tengersok tudós, bölcselő tanulmánya tárgyává tette, bonczkés alá vette az embert minden életnyilatkozatában. Nincs élesebb megfigyelő képességet igénylő tudomány, mint a lélektan. És minden drámaírónak kell ezzel foglalkoznia, kiváló emberismerőnek kell lennie. Ha az emberi lélek titkos rugóinak megismerése olyan szertelen nehézséggel jár, bizonyára még nehezebb jellemet alkotni, fejünkből élő alakot kiugrasztani, amint előteremtette Zeus a saját fejéből Pallas Athaenet. Ilyesmi, úgy látszik, csak az istenek privilégiuma.

Csakis így okoskodhatott Juillet, a híres francia esztétikus, midőn azt ajánlja, hogy merítse anyagát, jellemeit a történelemből a drámaíró; hiszen a világ évkönyvei oly gazdagok hirhédtt bünökben.

Homlokegyenest ellentétes nézetben van Juillettel honfitársa, Marmontel s a német Lessing, a kik azzal okolják meg álláspontjukat, hogy a vezérek, hősök csak méltóságot kölcsönözhetnek valamely darabnak, de a megindításhoz épen nem járulnak hozzá. Azoknak a balsorsa, a kiknek helyzete legközelebb áll a mienkhez, természetesen leginkább megindítja lelkünket és ha királyokkal szenvedünk együtt, nem mint királyokkal, de mint emberekkel érzünk egyet velők. Azzal, hogy érdekeik fontosabbak lesznek, még nem fokozódik érdekes voltuk. Akár nemzetek szerepeljenek is: rokonszenyünk egyetlen tárgy felé irányul és az állam nagyon is elvont fogalom érzelmeinknek.

Nálunk Kölcsey határozottan költői fogatkozásnak tartja, ha a drámaköltő szorosan a történelemhez ragaszkodik. Vörösmarty szerint helyesebb, ha választásunk a történelemből ismeretes, magasabb rendű s így szélesebb hatáskörű személyekre esik. De mivel a jellem a fődolog, választhat a költő a nép alsóbb rétegeiből is.

Szerény véleményünk szerint Vörösmarty nézete a legelfogadhatóbb. A költő választhatja a történelemből alakjait, de ha a költői érdek ugy kívánja, változthat a történelem adatain. De ha a multból kölcsönözzük a személyeket, tekintettel kell lennünk arra, hogy mint minden jellemet, a drámait is két szempontból vizsgáljuk. Minden egyénnek ugyanis más és más a jelleme, a szerint, a minő vérmérséklete, a minő volt környezete kicsiny korában, a minő körökben forgott meg azóta, a milyenné nevelte az olvasás, az önképzés. A mint megvan ez a

fejlődés az egyes embernél, úgy feltehető az emberek egy-egy nagy csoportjánál, a nemzeteknél. A nemzetiség és a kor mindig rányomja bélyegét a maga gyermekére. Ám a kor erkölcsi, ruházata, fegyverei még nem adják meg a dráma sajátos színezetét. Csak úgy lehetséges ez, ha a kor befolyása az egyénre s az egyén jelleme a kellő világításban tűnnek fel szerkezetben, a személyek beszédében, tetteiben. Ezért Goethe «Iphigenia Taurisban» című tragédiájában igen sok megegyező vonást találunk Euripidés «Iphigenia a taurusiak közt» című munkájával. Így elsősorban a korrajz mind a két költőnél megegyezik, azonkívül a főszemélyben Iphigeniában mindkettőjüknek megvannak: a honvágy, gyengéd szeretete testvérehez, szüleikhez, az istenek jóságába vetett rendíthetetlen bizodalom, az emberáldozattól való irtózás.

Midőn tehát valamely drámai hős jelleme felett törvényt látunk, úgy jó, mint rossz tulajdonságai megítélésében, legyünk tekintettel a korviszonyokra s szívelejük meg Herder idevágó tanítását. Ezek után térjünk át a drámai jellem fejtegetésére.

Jellemnek nevezzük azon természeti és erkölcsi tulajdonságok összességét, a melyek az egyént önálló, másoktól élesen különböző egyedde teszik. Más jellem szerepel a tragédiában, más a vígjátékban. Amott mindig kiváló egyének szerepelnek, a kik azonban nem szükkölködnek emberi létükre hibák nélkül sem. Katona jellemrajzai tragikus hősök, mert egyének. De Schiller alakjai jórészben nem tragikus hősök, mert típusok, Racine Neroja nem a kegyetlenek képviselője, hanem a saját egyéni jellemében gyökeredzik kegyetlensége. A vígjátékban egy-egy osztály képviselője lesz nevetségessé visszás, fonák helyzetben. A tragikus hős szívet valamely magasztos eszme dagasztja; a vígjáték az élet aprólékos kérdései, kicsinyes akadályai körül forog, hősét (a gögüst, fukart, kapzsit, ügyetlent, alszentekedőt, félénket stb.) nevetségünk tárgyává teszi a költő. Ilyenek pl. Kisfaludynál a Kérőkben az ügyvéd, a Csalódásokban a tervekholó Lombai, a Pártütőkben a bírák.

Egészen elütő ezektől a tragédia hőse. Világraszóló ujitásokat akar létrehozni, valamely általános emberi érdekért száll sikra. Ámde törekvése az erkölcs világrend szent és sérthetetlen törvényeibe ütközik: tehát az egyetemes szemben áll az egyénnel.

(Folytatása következik.)

Ünnepi óda

a temesvári m. kir. állami főreáliskola

fennállásának 25-ik évfordulójára.

Megnyílt a csarnok, lángol már az oltár!

Isten hozott szép ünneplő sereg!

Imádva zengjen ajkidról a zsoltár,

Avassa szentté ezt az ünnepet.

Az életharczok rideg küzdelméből

Szakíts egy perczet megvonulva itt;

Eszmének áldozz lelked ünnepéül

Széttépvé földi, sulyos lánczaid!

Ünnepre jöttünk. Határkövet állit

E szent falak közt munkáló sereg;

És e határkö szent oltárrá válik,

Melyen áldozva hő imát rebeg.

Sohajtva néz a messze multba vissza,

Remény zöld ágát szebb jövő mutat.

A küzdelemben, Ég Urában bizva,

Ujult erővel bizton vág utat.

Negyedszázadnak határköve áll ma

E szent falak közt oltárunk gyanánt,

Küzdelmes évek oly hosszú sorára

Jövőben bizva nézhet iskolánk.

Jer, ifju, áldozz! Lelked emelkedjék,

Jövő csatákra itt merits erőt.

Szivedbe véssed zászlónk szent igéjét:

«A haza légyen mindenek előtt!»

Aldozz e csarnok lángoló oltárán!

E láng világít, szívet lángra gyújt;

A szívet, lelkét szent tüze átjárván,

Jövőre, szépre van számodra ut.

Az értelemnek fáklója ha gyujtva,

Ha szív nemesen nemesért dobog:

A czélt elértük, hazánk felvirulva,
Boldog hazában mi is boldogok!

A kulturának e szent templomába
Egy nemzedék a más nyomába lép.

Mint gyenge fácska lön ide plántálva

S megujul egyre a régi nemzedék.

S a kertész gondján szép sudárba szökken,

A csemetéből viruló fa lesz;

És év az évre mig felette röpöppen,

Templomot sűrű, szép erdő övez.

Serény munkások, az erdő tiétek!

Rá büszkeséggel nézhet iskolánk.

A csemetéből szép sudárt igétek

Nevelt; munkátok által gazdagult hazánk.

A gőz, a villám áramát ki méri;

Ki épít utat, diszes palotát,

Munkátok áldva büszkén dicséri

Első vezérét: ezt az iskolát.

S megtér a férfi, az oltáron áldoz,

Melyen az ifju egykor áldozott.

Megtér, mint gyermek az édes anyához,

Elmondja híven, hogy sáfárkodott.

Kezet a régi nemzedék az ujnak

Eszmén hevülve nyujt és egyesül;

Iskolatársak egymásra borulnak;

S alkotásuk áll oltár diszeül:

Büszkén tekinthet küzdelmes multjára,

Nem hiába küzdött ez az iskola.

Nemzedéknek, mely áldás e hazára,

E szent falak közt is volt otthona.

A Urhoz fordul jelen nemzedéke,

— Hisz az történt, mit kegyelme akart. —

Kegyelmed kérjük; légyen áldás, béke;

Nagy isten! áldd meg, áldd meg a magyart!

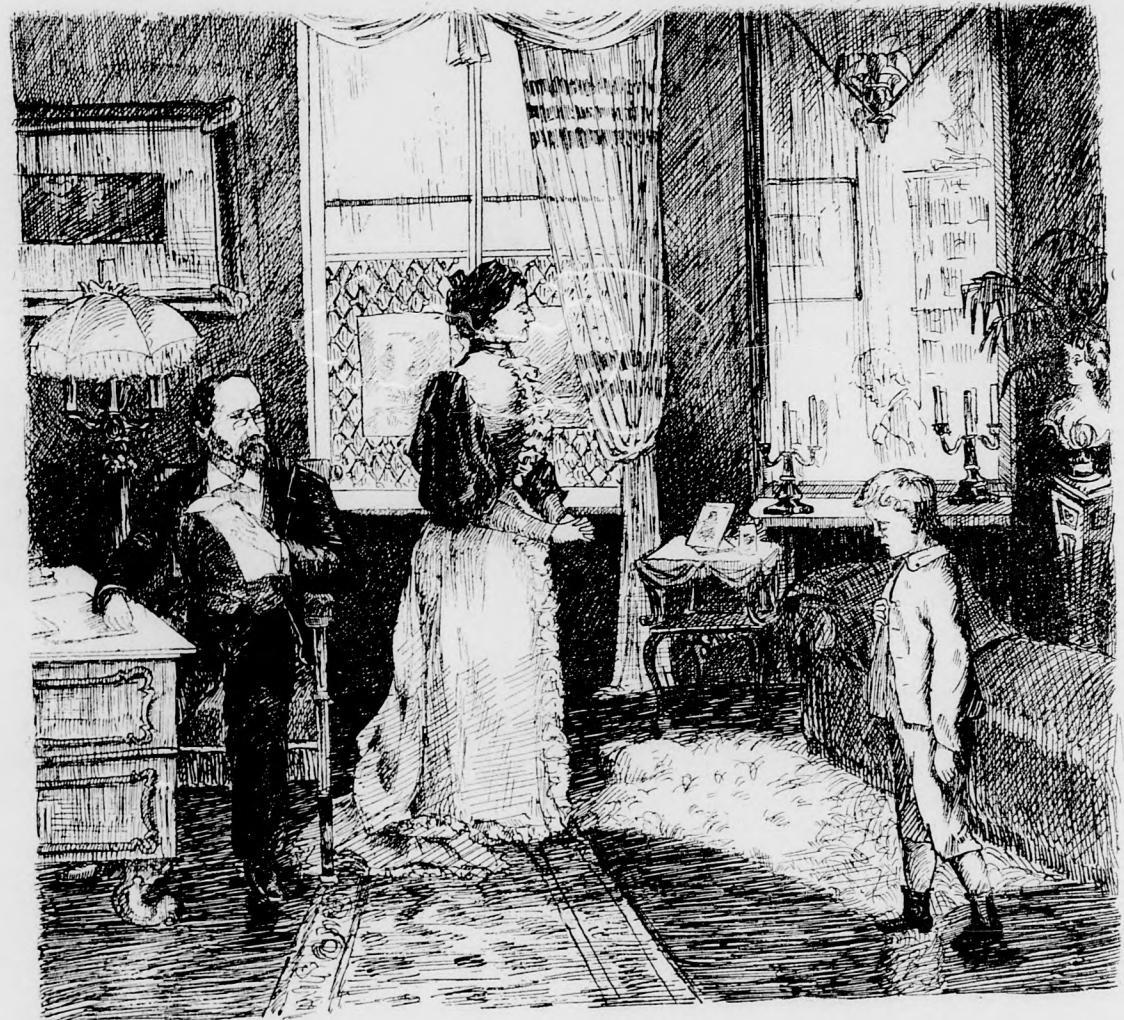
Perényi Adolf.

A Tanulók Lapja * * * * *

* * * * * Karácsonyi melléklete.

Karácsonyi értesítő.

Latinból szekunda? . . .

Repin: Kozákok válasza a szultán ultimátumára.

Karácsonyi rege.

Irta: LEOPOLD LAJOS.

Karácsony ünnepén felétek száll a lelkem, nyomorult viskók és külvárosi padlásszobák szomorú lakói! Nektek kevés örömet hoz a szép ünnep, ti már ifjuságtok hajnalán megtanultok küzdeni és szenvedni a betevő falatért. Édes kis pajtásaim, a kik éhes gyomorral, rongyos ruhában örültek a karácsonyi vakációnak, szánlak, nagyon szánlak benneteket és sokszor megkönyezem ártatlanságtokat, nyomorúságtokat.

... Bus mesét álmodtam s nem tudom megállni, hogy el ne mondjam nektek. Talán akad valaki köztetek, a kinek lepergő könyeit felszárítja az a tudat, hogy a fény mellett mindig ott van az árnyék és az árnyék mellől soh'sem hiányzik a fény...

A kis gróf fázik; halálos verejték gyöngyözik a homlokán. Nincsen apja, hogy szerető gondoskodással örökjék felette, nincs anyja, hogy megigazítsa a betegágy vánkösát. Károly gróf fázik, fázik nagyon; arra délre vágyik, a hol mosolygóbb, virágos, napsugaras világ van.

Alkonyodik. A falu házikóiban meggyulnak a karácsonyfák gyertyácskái, vig nevetés, öröm zaja hallatszik mindenünnen.

A kastélyban esőnd van. Csak a kis gróf nyögése és fuldokló szavai hallatszanak.

Félrebeszél. Híjja az édes szüleit a sirból, hogy térjenek vissza az ő beteg kis fiukhoz. Vajjon meghallották-e a lázbeteg zokogó szavait a Bardóczy grófok ősi kriptájában?...

A kis gróft melegebb vidékre kell vinni, a hol még karácsonykor is narancsfák lombjai integetnek hívogatólag az ember felé. Viszik vasuton, hajón, a kék egü Itálián át Ajaccióba. Talán ott meggyógyul, talán visszatér halavány arezára az egészséges pirosság, talán újra boldog lesz a kis gróf. A yacht kiköt és Károlyt partra szállítják. Csodálatosan szépséges vidék az! A tenger altató moraja és a madár édes dalolása, az árnyas pálmák és a hullámokon

meztörő napsugár, a zöldes habok és a kék ég, a háttér egetostromló bérczei és a végtelennel látszó, sík tenger megragadó harmóniában olvadnak egybe ott... A beteg felesz-mél; mintha ébredne, mintha futó mosoly játszadoznék ajkai körül... de nem, a fájdalmas vonás újra megjelenik az ifju arcán és elhalóan suttogja: «fázom, nagyon fázom, még lejjebb vigyenek, még melegebb vidékekre!»

És megy a yacht még délibb tájakra: a Kanári szigetek felé. Örök tavasz van ott; édes, búbajos álom az élet; a kedves kanári-madarak altatják el alkonyatkor az embert csicseregő énekekkel. Károly gróf csak azt ismételteti láztól reszkető ajakkal: «anyám, vigy el innen, fázom, megfagyok!»

Az orvos azt mondja, vigyék a kis beteget a piramisok hazájába, talán az a klíma visszaadja az életnek. De ha még ott is fázik, akkor mondjanak le róla, akkor csak teljesítsék minden óhaját; szegény tizennégy éves gyerek ugyanis kiszívend egy-két hét múlva!

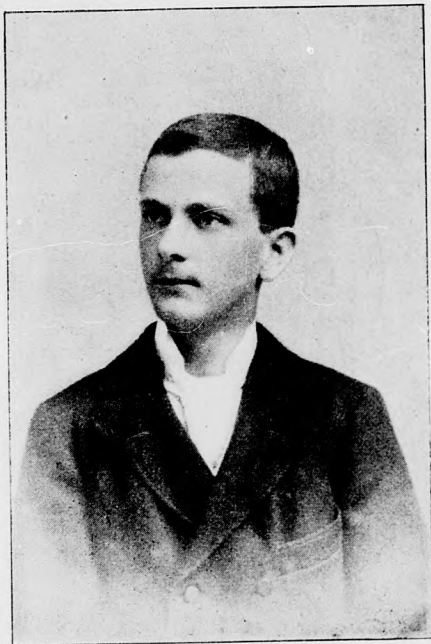
Kis grófom! Ébredj, ébredj, Egyiptom földjén, ezen az istentől áldott földön vagy, a hol meggyógyul a mellbeteg és feleled, a ki a sír szélén áll. Károly gróf még Kairóban is fázik, még rosszabbul van, folyton, napról-napra gyengül. Dide-reg, magára huzza a meleg takarót, reszket egész testében. «Még lejjebb, délre, mert itt fázom, mert itt meghalok!»

A gróft az egyenlítő alá viszi a yacht. Az aequator alatt a gyapjas szerezsen alig bírja elviselni a nap égető, perzselő hevét.

A beteg még lejjebb kívánczik; minden óhaját teljesítik, hisz nem tudni, melyik az utolsó akarata...

Már elhagyták a Cap-ot is. Hiába mondják a kis grófnak, hogy az egyenlítő alatt már hidegebb, mind hidegebb, fagyosabb az éghajlat, a kis gróf csak azt feleli, hogy vigyék, csak vigyék lejjebb, mert különben meghal. «Fázom», zokogja.

A yacht lelkése térdre borul és imádkozik. Könyes szemmel követik a kerges tenyerű, edzett tengerészek és felhangzik az örök Isten

Leopold Lajos

nevében a hatalmas, menybeható fohász és a tenger habjai borzalmasan zúgnak reá feleletet. A legénység fázni kezd. Távolról, a sejtelmes homályban már a déli sark jéghegyei látszanak...

De ime, a kis beteg hideg arcán egyszerre megjelenik az a rég várt mosoly, másvilági fényesség sugározza be szöke fejét és üvegesedő szemei mintha azt mondanák: «milyen jó meleg van!»

Két áldó lélek borulhatott ekkor zokogva reá, ők ragadhatták el a melegebb világba az ifjút, a ki ezen a földön olyan sokat szenvedett...

Ezt a bus mesét álmodtam egyszer régen; most pedig nem tudtam megállni, hogy el ne mondjam nektek, szegény, éhes, didergő diákok, a kik karácsony ünnepén tán fájó szívvel gondoltok a gazdagok büszke palotáira. Talán akad valaki köztetek, a kinek lepergő könyeit felszárítja az a tudat, hogy a fény mellett mindig ott van az árnyék és az árnyék mellől soh'sem hiányzik a fény...

☉ gyermekek tornajátékai s az ifjak tornaversenye a rómaiaknál.

(2. folytatás.)

Számos művészi fogással éltek a birkozók, mindegyik iparkodott ellenfelét a földhöz vágni s a küzdelmet a földön hemperegve tovább folytatták mindaddig, míg az egyik ki nem jelentette, hogy le van győzve. A görög tornahelyiségekben arról is gondoskodva volt, hogy elegendő fürdőhely is legyen, hogy a küzdők a verseny befejeztével megtisztítkozhassanak. Az egyes fürdőhelyiségekről már tettünk említést.

Gyakran megtörtént, hogy poros és piszkos kezüket vakaróvással, u. n. strigilonnal tisztogatták. Ez a strigilon, kanálforma csont-, vas-, vagy bronzeszköz volt hajlítva öblösen; hogy azzal a piszkot és izzadságot letisztítsák a testről. Ezt a vakarót használat előtt olajba mártották. A pompejii fürdőkben a fürdésnél használatos eszközöket is megtalálták. Fürdés alkalmával az ellenfelek a legnagyobb készséggel segédkeztek egymásnak, különben a fürdőknek rendes szolgazemélyzetük volt, a kik a közönség rendelkezésére állottak. A nyilvános fürdők viztartó medencéin lévő feliratok utbagazítással szolgálták a fürdő használatára nézve.

Az ifjuság ötszörös tornagyakorlata — pentathlon — a következő volt: ugrás, futás, diskosvetés, dárda hajtás és birkozás. Az ökölharcz nem tartozik szorosan ezekhez. Ez utóbbi

felfegyverezett ököllel való küzdelem volt, a melyhez a fiuk valószínűleg csak 14 éves koruk leteltével foghattak, akkor is csak úgy, ha teljesen kifejlett testi erővel bírtak. Az ifjak öklei bőrrel voltak körülkötözve, a mely szegfejekkel volt ellátva, vagy ólomsúlyokkal bélelve. A birkozás és ökölharcz nehéz gyakorlataiból állott az u. n. pankration, azaz a birkozás legmagasabb foka, melynél füliket is bekötözték, hogy a súlyos ökölesapások ártalma ellen megvédjék magokat.

A tornaversenyek illetén rendszerének, mely a testi erő és ügyesség kifejtésére volt rendelve, tehát az u. n. agonisztika-nak folytatása volt a későbbi időkben az athletika s maga a pankration, mely az athléták mérkőzése volt.

Most az ötös versenyről, azaz a rendszeres pentathlonról emlékezünk meg, a melynek könyebb alakja is nagy ügyességet, nehezebb gyakorlatai pedig edzett testi erőt feltételeztek. A pentathon a görögök legszebb és legelterjedtebb tornagyakorlata volt. A versenyjátékok utolsója a birkozás volt, a többiek kívül ettől függött a teljes siker. A nézők tömege a legnagyobb érdeklődéssel leste a döntő pillanatot, mely ezt a lovagias és látványos küzdelmet befejezte s az ötös verseny győztesének a kitüntetést megszerezte. De nemcsak a gymnáziumban, hanem különösen az ünnepeken mint pl. az eleusinán és panatheaeán is folytattak az ifjak pantathlont.

Az ifjak gymnastikai versenyéhez tartozott a fáklával futás is. Pausanias előadása szerint az Akadémiában volt egy Prometheus-oltár, innen eredtek futásnak az ifjak, égő fáklákkal kezökben, be a városba. Ennek a versenynek vallásos eredete és jelentősége volt; a győztes az lett, a kinek a fáklája futás közben ki nem aludt. Ha az első futó fáklája elaludt, a második kapta a győzelmi babért, ha ez is úgy járt, akkor a harmadiké lett a jutalom, ha pedig minden fáklája kialudt, akkor senki sem kapott versenydíjat. A hellén ifjuság tornagyakorlatai a palaestrákban kiterjedtek a fegyverforgatásra is, úgy, hogy az ifjuság már idejekorán előkészült hazája védelmére, a mennyiben határozottan katonai nevelést kapott. A versenyter arra való volt, hogy ott az ifjuság testi erejében gyarapodjék s megszokja a szigorú fegyelmet, továbbá, hogy személyes bátorságra és önbizalomra tegyen szert, hogy meg ismerje az összetartozás érzetét s a testvériséget a fegyverközösségben, hogy híven szeresse a hazáját s azt a veszély napjaiban meg is tudja védeni. Ott tanulták meg azt, hogy az emberi javak legnemesebbike a sza-

badtság, s hogy mi az önuralom és az önbecsület érzete. Minden városkának volt egy-egy gymnasiuma, egy tornaiskolája, nyilvános kertje nagy gyakorlótérrel; e nagy kiterjedésű pázsitos helyeket árnyas fasorok szeltek át s nyitott csarnokok vették körül, felékesítve ama istenségek oltárai- és szobraival, kiknek oltalma alatt nevelték az ifjak testi erejét és szépségét. Nem tekintve a korkülönbséget a gyermeknek, ép úgy, mint az ifju- és férfinak bőséges alkalmat nyílt a magához hasonlókkal megmérkőzni s a verseny ingere folytán izmait harcukészen tartani. Ezek a mindennapos gyakorlatok megakadályozták a hiábavaló érzelmek fellobbanását az ifjuság szívében s visszatartották azt az ártalmas hépzöldéstől.

A görögök abban az igaz meggyőződésben, hogy mindama kellékeket, melyek őket a versenyre képesítik, t. i. az izomerőt, széles mellüket, arányos és szép tagjaikat, éneklő hangjokat, isteneknek köszönhetik, nem csupán a termés első zengéivel, vagy nyájaik legszebb állataival áldoztak az istenségek ünnepein, hanem különösen az által is, hogy örömmel vettek részt a test és lélek mindennemű verseny-gyakorlataiban. Különböző koru emberekből álló énekkarok keltek ez ünnepi alkalmakkor egymással versenyre. Az öregek, férfiak és gyermekek hármas kara felváltva énekelt buzditó harci dalt. Az öregek pl. így kezdi énekeiket:

«Voltunk mi egykor fiatal férfiak, telve jókedvvel és erővel!

Erre a férfiak csoportja így válaszol.

«De mi azok vagyunk, próbálja csak meg valaki ha kedve tartja.»

Mire a gyermekkar ezt éneklí:

« Mi pedig a jövőben sokkal jobbak leszünk! »

A régiek hite szerint még az alvilágba költözött árnyak is a versenyjátékokban találják minden örömeiket. E tárggyal különös előszeretettel foglalkoztak a költők. Innen magyarázható meg a siremlékeken a gymnastikai versenyjátékok és gyakori művészi ábrázolása.

☉ Korcsolyázás.

Irta: M. ZELIZY DÁNIEL dr.

Ennek a téli mulatságnak ma már meglehetősen nagy divatja van hazánkban.

De a divat mégse régi keletű.

Olyan ifjak és felnőttek korcsolyáznak ma, a kiknek szülői ezt a fajta testi ügyességet a

magok fiatal korában nem sajátították el, sőt mint abban az időben szokatlant és ismeretlen nem is sajátíthatták el.

Ebből már most azon helyeken, a melyekre a korcsolyázás divata épen elérkezik, legelőször is baj támad. A fiatalok sürgetik a divat felvevését; az öregek ellenzik.

Van magyarázat, kifogás elég.

«Csak fiuknak való.» «Nem lánynak való.» «Csak nagyvárosi romlott szokás.» «Idegen divatnak a majmolása.»

S a vidéki puritán erkölcs megbotránkozva az idők romlottságának szaporodó jelein — sirjába kívánczik.

Igy derül ki társadalmi szokások terén is, hogy egyik idő ellensége a másiknak.

Am lehetnek — és bizonyára vannak — olyanok is, kik nem elleneznek a korcsolyázást: csak tudnak, hogy az — egészségi tekintetben hasznos-e avagy káros?

Mielőtt a tájékoztató s egyszersmind megnyugtató feleletet e kérdésre megadnók: vessünk egy pillantást a golog multjára. egy másikat pedig jelenére.

A korcsolyázás divata nem onnan jött Európa középső országaiba, ahol — közhir szerint — az emberiség bölcsője rengett: tehát nem keletről. Onnan sem, hol a klasszikus költészet hazája volt az ó-korban: tehát délről sem. Onnan se, a honnan a civilizáció terjed a többi világtájak felé: tehát nyugotról sem. Hanem jött északról, a tél hideg szelével és fagyával együtt.

Észak pogány mithológiájában — melyet a későbbi kor számára Edda nevű költői maradványok öriztek meg — oly isten szerepel, kit a többtől szépség, nyíl és korcsolya különböztet meg.

Mikor indult észak divata — a korcsolyázás — délibb vidékek felé: azt pontosan bajos volna megmondani. Annyit szabad e tekintetben állítani, hogy az egyes országok közötti sürűbb érintkezés segélyével terjedhetett ez a szokás lejjebb és lejjebb, a meddig a jég található.

Klopstock a mult század második felében többször megénekelte a korcsolyázást. Göthe, Herder és több más német költő szintén.

Ennek a századnak az elején pedig népünnepnek rendezésére elegendő alapnak bizonyult ez a fajta időtöltés nemcsak Londonban, hanem Hollandiában, Párisban, Berlinben és Bécsben is.

Ma már mindennapi gyakorlás tárgya — a hol csak korcsolyázó térnek felfogható jég van.

S a hol természet nem gondoskodik jégpályáról: gondoskodnak az emberek. Inkább egye-

sületbe állanak, magokra és nézőikre adót vetnek: de a korcsolyázást annak idején nem mulasztják el. Már ezt nem engedik el.

S ez a divat — a merre csak terjedhet — terjed is.

A nagy városok után meghódítja a kisebb városokat, utoljára meg fogja látogatni a falvakat is.

Mindenüvé fényes kísérettel vonul be, ha csak úgy teheti. Még vidéki városokba is elektromos világítással és zeneszóval.

Versenyre kel a régibb eredetű téli táncmulatságokkal, s ő is bált rendez a jégen. És akadnak mindig emberek, kik ebben az olykor álarozos, olykor jelmez bálban tánczolnak és olyanok, akik ezt a vigasságot végig nézik.

Sőt versenyre kel a korcsolyázás divata magával a hanggal: az ének és zene hangjaival, s miként ez hangversenyeket — ő meg korcsolya-versenyeket rendez.

Egyszóval nagyra vágyó, mint a kitüntetés után sovárgó ember s egyenesen a művészet czime után vágyik. Ő tudja, hogy mikor éri el.

Rangkorság biz ez az ő részéről.

Mert a korcsolyázás soha se lesz egyéb mint testgyakorlás.

S ezzel becse is megvan állapítva.

A szaladgáláshoz hasonlóan a végtagok izmait erősen foglalkoztatja és sebesebb lélegzésre vezetvén, a törzs számos izmát is serény munkára kényszeríti.

Azután a szív munkáját gyorsítja s a vérkeringést élénkíti.

A sebesebb lélekzettel járó gyorsabb élelyülés a vér melegét fokozza, s ezt a nagyobb, meleget a gyorsabb vérkeringés a test egész felületén érezhetőbbé teszi; így tehát a korcsolyázás felhevít, sőt meg is izzaszthat.

Végül pedig a gyorsan felhasznált anyagok pótlása hirteleni szükségé válik: az étvágy fokozódik. Az álm edesebb.

Dicséretére válnék a többi téli mulatságnak is, ha ennyi jót tudna tenni.

S miért nem tesz például a táncztermek bálja ilyen jót?

Azért nem, mert a korcsolyázás a szabad levegőn megy végbe: a bál pedig olyan levegőben, mely — nem szellőztethető termekben — csupa kilelegzett levegőből áll, másfelől pedig — némely kis városban s falun — földig poros.

S ha meggondoljuk, hogy a korcsolyázónak még a fagyás pontja alatti 16 fok mellett is melege van: beláthatjuk, hogy ez a testgyakorlás a test edzésével is jár. Mig a többnyire

romlott levegőjü s poros táncztermek nagy melege a hideg iránt még érzékenyebbé tesz.

De óvatosság a korcsolyázás gyakorlásához is szükséges.

Az is igaz, hogy az elesésből származható veszedelmeket számításon kívül hagyni nem lehet, de e miatt a korcsolyázástól felettébb félni még sem kell: az utcán járó-kelők közt, meg a szoba parketjén is fordul annyi elesés elő, mint a korcsolya-téren. Sikos időben pedig az utcán-járás veszedelmesebb mint a korcsolyázás.

Nagyobb hidegben ugyan a jég jobb, a korcsolyázás repülésszerű sebességgel történhetik: de azért a 20 fok közelében levő hidegekben — valamint a fagyos nagy szélben — korcsolyázni nem tanácsos.

Alkalmas időben azonban bátran korcsolyázhatni, csak hogy nem nehéz meleg öltözékben. Mert a meleg ruhában korcsolyázó megizzad s azután könnyen megfázik és beteg lesz.

Korcsolyázás után vékony lábbelivel hóban járni vagy oly könnyű öltözékben minő a jégen jó — kocsiiban ülni nem szabad,

A ki korcsolyázást elvégezte: ha könnyebben van öltözve s lábbelije elég vastag — gyalog menjen haza: ha pedig melegebb ruháról előre gondoskodott — kocsin.

Folyók és tavak mély vize felett korcsolyázni veszélyes.

Legbátorságosabbak a mesterségesen készített jégpályák, melyeken mintegy 30 centiméternyi vizréteg fagy jéggé.

A korcsolyázás leginkább csak ép szervezetteknek s főként egészséges korban való testgyakorlat, de azért ép szervezetűek valódi sápadtság eseteiben is sikerrel folytathatják. Hanem már sápadtság színe alá bujt szervi betegségek mellett nem ajánlatos.

Még olykor kis foku szivbajjal is megbirják e testgyakorlatot, mely néha az izmok rheumás bajait is segít meggyógyítani.

Betegség után az üdülés vége felé is megkísérhető.

Abban a tekintetben pedig majdnem utólrhetetlen a korcsolyázás, hogy minden korban elővehető. Tanulhatja és gyakorolhatja nemcsak a gyermek s nemcsak a korcsolyázó-közönség 70—80 perzentjét és diszét tevő serdülő és ifjú, hanem a megállapodott testalkatú, sőt az öregedő ember is.

Azért tehát ne haragudjunk reá. Ne félünk tőle. S az időjárásra és öltözékre szükséges elővigyázat mellett a gyermekeket és ifjakat bátran engedjük korcsolyázni.

☞ latinból szekunda.

(Képünkhöz.)

A kis Aladár remegve szorongat egy nyolczadrét alakú papírost, s mikor először a mamának megmutatja, kipottyank a köny a szeméből. A mama végignézi, de már a harmadik sorban megakad a szeme ezen a néhány szón: latin nyelv: elégtelen. A mama is különösen érzi magát, mert eddig Aladárkának mindig «kitünő» osztályzata volt az egész elemi iskolán keresztül s ime most, alig hogy a gimnáziumba került, már elégtelent kapott s a magyarból is csak elégségest.

Szörnyen bántja a mama hiúságát az Aladárka elégtelenje, s bár nem fukarkodik néhány dorgáló szóval megfeddeni a delinquens hanyagságát, két dolog nem hagyja nyugodni. Az egyik az, hogy Aladárka, egy igen híres ügyvédnek a fia elégtelent kapott, a másik meg az, hogy a tanárok nem respektálták Aladárka papájának egyéniségét s egy olyan kiváló család sarjának elégtelent mertek adni.

Aladárka így csak néhány szemrehányó szóval esett át a legfelső forum, az anyai ítélet nyilatkozatain. A mamát bánthatja a szekunda, ő azonban alig várja, hogy vagy két hétre sarokba vághassa az iskolakönyveit s továbbra is játékszenvedélyének éljen. A karácsonyi ajándékok már ugy is megvannak, azokat visszaküldeni nem lehet, így hát — bánja is ő — bármilyen az az értesítő, azért ő mégis megkapja a karácsonyfát, meg a sok szép ajándékot.

A papa és a mama azonban összeülnek tanácskozni. A mama erősen fel van indulva a tanár eljárása ellen, hogy miért adott Aladárkának elégtelent. Az a nyomorult tanár, az ő fiának, — míg a szomszéd zsidó fia jelest kapot tőle! Hallatlan botrány, egy olyan előkelő fiút megszekundázní! Pedig mennyit tanulta azt a latin nyelvet, hányszor kikérdezte Aladárkát s az mindig jól felmondta. Itt tenni kell valamit! De mit?

A papa elég okos arra, hogy a tanárnak fogja pártját, ki is jelenti, hogy Aladárt szorosabban kell fogni, valami jó, ügyes, derék és tekintélyt tartani tudó instruktort kell melléje fogadni, még pedig azonnal.

Aladárkának a karácsonyi szünetek alatt dél előtt is, délután is két-két órát kell tanulnia, hogy a latin nyelvből a mulasztásokat pótolja.

A mama pártfogásába veszi a kis ártatlant, s bár az instruktort felfogadását nem ellenzi, de azt indítványozza, hogy csak ujév után, mikor az előadások ismét megkezdődnek, akkor fogad-

ják fel, hogy Aladárkának a játéokra is maradjon ideje.

A jóakarát azonban keveset használ, mert a papa véleménye lesz a győztes. Elhatározzák, hogy az instruktort karácsony második napján gondjaiba veszi Aladárkát.

A határozatot nyomban közlik is Aladár urfival.

Képünk, mely Hermann Nándor, budapesti ref. főgimnáziumi 8. oszt. tanuló ügyes tollrajza, azt a jelenetet ábrázolja, mikor Aladár a papa szobájában megjelenik.

Diszesen s előkelő fényűzéssel bebuzott dolgozószobájában íróasztala mellett ül az apa. egyik kezét az íróasztalon nyugtatja, a másikban a fatális értesítőt tartja. Tekintete Aladárra van irányozva.

Tőle balra a mama áll összekulcsolt kezekkel s a belépő Aladárt így fogadja:

— Az istenért, Aladár, hát hogy lehet az, hogy neked a latinból szekundád van?

Előttük áll szemeit lesütve a kis gonosz, a kinek nincs egy szava sem a föltett kérdésre s büne tudatában földre sűti szemeit.

— Karácsony után instruktort fogsz kapni! Aztán elvárom, hogy az a szekunda eltűnjék ebből az értesítőből. Értetted?

— Igen, rebegi Aladár.

Persze, míg az a szekunda abból az értesítőből eltűnik, nagyon sokáig kell várni, legalább is a husvétii értesítőig.

Hassan.

— Egy effendi elbeszélése. —

Fordította: STORCH ERNŐ.

Az 1869-ik év tavaszán hagytam el Sztambult, hogy elkísérjem utjában az ujonnan kinevezett bagdadi kormányzót, kinek titkára voltam. Sztambultól gőzhajón tettük meg az utat Alexandretteig, ismét egy meglehetősen nagyszámu karavánnal vonultunk messze ezélnk felé Aleppón, Bikedjiken, Orfán keresztül.

Orfában néhány napig tartózkodtunk, úgy hogy alkalmam nyílt szemügyre venni a város régi, esodálatos falait és Ábrahám mecsetében elvégezni ájtatosságomat. Orfából rövid utazás után Rez-eleyer nevü helységbe érkezünk, hol figyelmemet egy kaukázusi törzs bevándorlása kötötte le.

A kormányzó is élénk érdeklődést tanusított ezen nép iránt, s így körükben töltöttünk egy napot. Secscek voltak, kicsiny ága a nagy cserkesz törzsnek, a legszebb emberek, kiket valaha láttam; testük nyulánk, erőteljes és

büszke tartásu, vonásaik feltünően nemesek. Fönökük, Ali-bey vendégszeretően ajánkozott, hogy megismerteti embereit, előhivatta legjobb gyalogos és lovas katonáit, kik annyira megtetszetek a pasának, hogy rögtön elhatározta, hogy közülök többet zsoldjába fogad. Ez időtájt ugyanis szervezett nagy rablóbandák veszélyeztették a török-perzsa határt. Különösen a hamavandok egy egész földdarabot fenyegettek pusztulással.

Az ujonnan kinevezett bagdadi kormányzó feladata volt, hogy megakadályozza e hordák bünös üzemét.

Ali-bey és emberei rögtön készek voltak az indulásra, mihelyt hallották, hogy harciba vezetik őket és rövid alkudozás után fönökük jó fizetésért elvállalta egy saját harcsoсібól toborzandó 250 főnyi lovascsapat vezetését.

A kormányzó mindössze azt kötötte ki magának, hogy a csapatba belépni óhajtó katonák első sorban ő nála tartoznak jelentkezni harc-képességük — bárha fölületes — kipróbálása végett.

Ezen tisztet a pasa azonban nekem engedte át s így a következő nap reggelén gunyhóm ajtajában ülve vártam a jelentkezőket, hogy közülök esetleg válogassak.

A secscek csakhamar tódultak mindenfelől, mint a kirepült méhek a kashoz és midön dél felé két órai szünetet hirdetve visszavonultam, már kétszázra rugott számuk, a nélkül, hogy csak egy is akadt volna, kit első pillantásra ne találtam volna alkalmasnak.

Délután is meglehetősen gyorsan folyt a jelentkezés, míg körülbelül négy óra tájt lassodott, majd teljesen megszűnt olyannyira, hogy kételkedtem, fog-e sikerülni aznap a még hátralevő 10—12 helyet betölteni?

Ekkor két feltünő, egymástól nagyon különböző alak közeledett felém: egy körülbelül husz esztendős szép ifju, a legszebb és legnagyobb, még a secscek közt is, akiket láttam (az ifju Salih néven iktatta be magát) azután egy még alig serdülő fiu, kinek csinos alakján és a hatalmas kalpag alatt csaknem eltünő, finom kis arcán elveszett az ember tekintete. A fiunak olyan volt a fegyverzete, mint idősebb társának, kard, tör, pisztoly, puska, de inkább tréfából ekként föltöltötött gyermeknek látszott, mint harcsoznak.

Büszkén hátravetett fejjel lépett az asztalomhoz és csengő gyermekhangon szólalt meg:

— Nevem Hassan! Salih a fivérem.

— Jól van fiam. És mit kívánsz?

Összeránczolta homlokát.

— Ird föl a nevemet. Salihval akarok menni.

Nem tudtam magamat tartóztatni, hogy el ne mosolyodjak.

— Kicsiny vagy még ahhoz — mondám.

Olyan haragosnak látszott, hogy megakarván engesztelni, hozzátettem:

— Különben, majd később meglátjuk. Mindig van szükség katonákra. Most még gyerek vagy.

Elhalványodott, egy lépést tett hátrafelé, azután szólott remegő hangon:

— Meg fogom mutatni, hogy nem vagyok gyerek!

Ezzel daczosan elfordult és követte fivérét, ki esendesen végighallgatta beszédünket és vonakodásom után — Hassán 13—14 éves lehetett — különös mosolylyal lépkedett tova. Láttam, hogy élénken beszélgetnek egymás-al. Úgy tetszett, mintha Salih iparkodnék megnyugtatni a kis Hassánt.

Azután eltűntek látókörömből.

A kormányzó parancsot adott Ali-beynek, hogy vonuljon a török-perzsa határra és tiszítsa azt meg lehetőleg a garázdálkodóktól odáig, a hol a Mendeli török területről perzsa földre lép, azután menjen Bagdadba jelentéstétel végett. Mi folytattuk utunkat délkelet felé.

Bagdadban odaérkezésünk után csakhamar híreket kaptunk a csatatérről, melyen Ali-bey küzdött. A rablók nem arathattak diadalt a jó lovakkal bíró, katonailag képzett secscek felett, azonban olyan dühös ellentállást fejtettek ki mindenütt, hogy Ali-bey vonulása a Mendeliig véres ut volt, melyen szakadatlan harcokban a hamavandok százai estek el, vegyest az ő katonáival és számos secs vitéz és mén sebesült meg. A pasa megdicsérte és megjutalmazta a hős vezért, midön ez nála hetek mulva jelentkezett és elrendelte, hogy a csapat pihenjen egy darabig Bagdadban, ápolja sebesültjeit és töltse ki lehetőleg a meggyérült sorokat.

Kérdzősködtem Salih után, a ki iránt különös részvétet éreztem és megtudtam, hogy él, könnyü sebe van és legközelebb ismét megkezdí szolgálatát. És egy szép napon — valószínűleg értesülve kérdzősködéseimről — megjelent előttem, de nem egyedül, hanem egy parányi, napsütötte harcsoz kíséretében, kiben rögtön felismertem kis barátomat, Hassánt.

— Hogyan kerülsz te ide? — kérdém őt.

— Követtem Salih.

— Mint katona?

— Mint katona. Ha már nem fizették meg zsoldomat, legalább küzdöttem!

— Küzdött — mondá Salih.

A szent család.

A pásztorok hódolata.

Hassán közelebb lépett és kiterítve előttem köpenyét, néhány lyukaesot mutatott meg rajta.

— Puskagolyók — szólott — a hamavandok golyói, kikkel szemközt állottam. — Nos gyerek vagyok? Kérdezd meg őt, Salih!

— Igen — ismételte Salih — küzdött, mint férfi.

— Akkor hát gondoskodni fogok, hogy te is megkapjad a zsoldot, mint a többi harcos.

Elmosolyodtam, midőn harcosnak neveztem Hassánt. A két fivért ez láthatólag kellemetlenül érintette. Nyomban eltávoztak.

Ez időben nagy nyugtalanság uralkodott a vilájetben. A kormányzó — ki később, mint jeles államférfiu tüntette ki magát és már ekkor gyakran jelét adta éleslátó szellemének és hajthatatlan akaraterejének — a pasa elrendelte, az ő általa kormányzott tartományban az általános hadi kötelezettséget. Ezen, a népéletbe mélyen benyúló intézkedés az ország több részében erős visszatetszést szült, sőt az afekektől és dagaráktól lakott vidékeken nyílt fölkelésre került a dolog.

A pasa hét századot és a secs lovasokat küldte a lázadók ellen, személyesen a harczeret sietett, hova én is követtem.

A Dagara és az Euphrates összefolyásánál nagy ellenséges haderőre bukkantunk. Seregünk főparancsnoka ezért ajánlatosnak találta, hogy a két folyó által képezett háromszög csucsában, könnyen védelmezhető helyen tábort üssünk, mely menedékhelyül szolgálna csapatainknak, ha az ellenségtől visszaüzetnének. Miután a védelmi előkészületeket megtettük, a nélkül, hogy ebben a felkelők különösen akadályoztak volna, seregünk, nyolczadnapra megérkezése után, támadólag lépett fel a Dagara torkolatánál.

A kormányzó egy csekély magaslaton foglalt állást kíséretével, a honnan az egész csatamezőt be lehetett tekinteni.

Az ütközet csak néhány óra hosszat tartott. A régi fegyverekkel felszerelt, fegyelmetlen, vad hordák, minden személyes bátorság dacára sem értek fel a mi katonáinkkal. Egyenlőtlen volt a küzdelem; fegyvereink ezer lépésre is öltek, míg ők nem voltak képesek bennünket puskáik csekély lőtávolaig megközelíteni.

A mint lassan-lassan szétozlottak a füstfellegek, láthattuk, hogy a teljesen levert ellenség, vad, zabolátlan futásban keres már csak menekvést.

Ekkor seregünk zöméből egy csapat vált ki. Hatalmas, egyre nagyobbodó porfelleg közeledett felénk a szél gyorsaságával, s a porfelleg-

ben egy erős szélrohamnál felismertük secs lovasaink csillogó egyenruháit. Csak pár száz lépésnyire voltak már tőlünk, majd közvetlen közelünkben. Szájukban tartva a véres kardot, vagy szilaj ordítással forgatva jobbjukban, füsttől kormos, porfödte arcukkal, délezegen megülve a habzó, lihegő méneket, borzasztók voltak és gyönyörűek egyszerre mind! A kik szájukban vitték kardjukat, azoknak jobbjá nem volt szabad: egy-egy lázadó leütött fejét tartotta benne mindegyikük. Örült rohammal közeledtek a domb felé, melyen a pasa állott, ott hirtelen megfékeztek a vadul ágaskodó lovakat, s a véres trophaeumokat az üdvözlésükre előlépett kormányzónak lábaihoz vetették hódolatul.

— «Igy járjon a Nagyur minden ellensége!»

Ezzel félkörben elvágattak, hogy sorakozzanak szemben a magasiattal.

Hirtelen egy kis lovas pillantott meg, a ki lóhalálban ugratott felénk. Még szilajabbnak látszott, mint bajtársai. Szemei csodás tűzben égtek, kardját szájában vitte, ornyilásai kitárgultak mint az üldözött vadéi, arcát vérből és porból álló hártya borította, mely alig engedte látni vonásait.

Megismertem mégis!

Hiszen ez az én barátom, Hassán!

Ő is ráismert és minden szokás ellenére ellovagolva a pasa mellett megállt előttem egy pillanatra, azután megvető mozdulattal dova lábaimhoz egy lázadó levágott fejét, fölkiáltott haragtól elfulladt hangon, az izgalom könnyeseppjével szemében:

— Nos, gyerek vagyok? — Gyerek vagyok? S ezzel lovának nyakába borulva eltávozott.

A «dagakai csata» név alatt ismeretes megszárlás döntötte el e fölkelés sorsát. Az ellenségnek ötszáznál több halottja fődte a harczeret. A mieink közül csak kevés esett el. Legtöbbet szenvedett a lovasság, mely az üldözés hevében a futó ellenség tömörebb csapatai közé keveredve, több emberét elvesztette. A szép nagy Salih is elesett ez alkalommal, míg Hassán, ki az ő oldalán küzdött, sértetlenül elmenekült.

Huszonöt nap alatt véget ért a hadjárat. Ismét helyreállott a drágán megvásárolt béke a vilájetben. A fölkelők még sorsuk eldőlte után is csetepatékat kezdtek csapatainkkal, sőt egyes támadások alkalmával véres öldöklésre került a dolog, melynek a mi részünkről is sok halottja és sebesültje volt. Ez utóbbiakat egy katonai kórházban ápolták.

Visszatérve Bagdadba, a pasa köteletségének tartotta, letérve az utról, meglátogatni a kór-

házat, mely a Babylonnal szomszédos Hillahban épült. Elkísértem őt, mint rendesen.

Az orvostól vezetve, lassan lépkedtünk a szenvedőkkel telt helyiségen keresztül. A kormányzó meg-megállott a sebesülteknél, vigasztalgatta őket.

A pasa éppen egy súlyosan megsebesült seccsel beszélgetett, midőn alig hallható halk hangon nevémen szólított valaki.

Megfordultam.

Az ágy sorokat két részre különítő keskeny folyosó tulsó felén, egy tábori ágyon feküdt a kis Hassán. Meg volt mosva tisztára, hófehér inget viselt, s én ismét megbámultam e finom, gyermeki vonások nagyszerű szépségét. De minő színben volt szegény! Semmi sem emlékeztetett már arra az örjögő fiura, a ki lábaimhoz vetette egy afek véres fejét. Halotthalvány volt, szép, nagy szemei mélyen feküdtek üregeikben és a vértelen ajkak szeliden, melán mosolyogtak.

Inkább szemével intett mint kezével.

— Uram!

— Én vagyok, kedves Hassán.

— Salih elesett.

— Tudom.

— Megboszultam.

— Jól tetted.

— Uram...

— Mit kívánsz, kedves Hassán?

Egy mozdulattal, mely láthatólag nehezére esett és fájdalmat okozott neki, széttárta mel- len az inget, s én egy kötést pillantottam meg, melyről terjedelme után ítélve — mély sebre lehetett következtetni.

— Gyerek vagyok? Gyerek vagyok? — kérdé halkán, szomorúan, megindítón.

Alig tudtam visszafojtani könyeimem.

— Ember vagy fiam, férfi vagy! — mondám komolyan.

S ő boldogan mosolyogva hunyta le fáradt szép szemeit.

Képünkhöz.

A karácsonyi áhitatot emelő két képet közöl lapunk mai száma. Az egyik Bigio szent családja, a másik Murillo a pásztorok hódolata című világhírű festményének reprodukciója.

Bigio híres olasz festő 1482. született, egy ideig Albertinelli műhelyében dolgozott, majd pedig Andrea del Sartoval társaságában és teljesen ez utóbbinak hatása alatt állott. Különösen mint arcképfestő tűnt ki. Arcképei igazán megkapó egyéniség, szabatos mintázás és meleg, mély szín által tűnnek ki. Képünk a szent csa-

ládót ábrázolja, a mint a kis Jézus édes anyja ölében mosolyogva tekint Máriára. E kép eredetije a bécsi muzeumban található.

Murillo Bertalan István a spanyolok legkiválóbb festője 1618. január 1-én született Seirában, s meghalt ugyanott 1682. április 3. Főleg templomi vagy vallásos festményeivel alapította meg hírnevét. Eredeti találékonysága, élethűsége, erőteljessége és megkapó igazsága, valamint alakjainak nemes kedélye páratlan szépekké tették alkotásait. Madonnáin kívül nagyobb alkotásai a «Mária születése» a párisi Louvreban, «Szent Diego csodája» és a sevillai székesegyház nagyszerű vízió képe «Páduai sz. Antal», kinek a gyermek Jézus megjelenik. Egyik Madonna képe nálunk is megvan az Akadémia palotájában levő Eszterházy képtárban. A pásztorok hódolata című képünk eredetije a római vatikáni képtár tulajdona.

FELADATOK.

I. A kisebb tanulók írják le Arany Jánosnak a *Vén gulyás temetése* cz. költeményét prózában az itt adott minta szerint: Meghalt Marci bácsi, az öreg gulyás. A temetőbe fekete szekéren, melybe harminczhat ökör van fogva, viszik ki. Utolsó útjára azok kísérik, akik közt életét lelte: a gulyás, a gulya, meg a ménes. Egyszerű és szokatlan a gyászkiéret, de a hű állatok, mintha éreznék, hogy kit vesztek el, hogy kit kísérnek, ostoba de fájó pofával czammognak a szekér után stb.

II. *Tintatartó*hoz ezimen adoniszí sorokban veski-sérlet irandó tetszés szerinti terjedelemben.

III. *Minő alak tetszik nekem a görögök történetében s miért?*

IV. *A Karácsony jótékony befolyása a társadalomra.* Elmélkedés.

V. Az elegia elmélete Arany J. «Rachel siralma» cz. költeménye alapján.

Megfejtési határidő: 1896. január 15.

A Tanulók Lapja 46. számában közölt feladatokat helyesen megfejtették: Acsády Kálmán, Kiss Gyula, Lippay Imre, Rosenthal Arnold, Szakó Ernő, Mészáros Kálmán, Weisz Sándor, Szabady Lajos, Perger Károly, Lakatos József, Jády István, Horváth Jenő, Zsoldos Kálmán, Schmidt Antal, Fodor Kálmán, Kozma Lajos, Szilágyi Béla, Barts Lajos, Ferber Győző, Ferber Jenő, Stein Mór.

IRODALOM.

A magyar népköltés gyöngyei. Benedek Elek, ez a szorgalmas író, ily czim alatt a magyar népdalok javát összeválogatva adta ki. E könyv rendkívül értékes már azért is, mert a könyvkereskedésekben már nem kapható Erdélyi János-féle népköltési gyűjteményt pótolja, ha csak kis részben is. Ifjúságunknak valóban

nincs módjában a népdalokhoz férközni, azért ez a könyv nagy hiányt pótol. A valódi népdalokon kívül vannak e kötetben műnépdalok is, melyeket Petőfi, Tompa, Tóth Kálmán írtak, sőt Pósa Lajostól is találtunk néhányra, de ezek a dalok már annyira átmentek a közhasználatba, hogy csak kevesen tudják róluk, hogy nem a néptől eredtek. Üdvözlöm Benedek Elekét e kitűnő könyveért s elismerést mondok érte az Athenaeumnak, mely kiadta. A könyv rendkívül diszes kiállításban jelent meg, ára 3 frt.

Tündérmesék a való életéről. Irta Ambrozovics-Meszlényi Ilona. Egy poetikus lelkű asszonynak három története van e kötetben. A tündérek kik lehetnek mások, mint az emberiség jötevői, a kik abban találják boldogságukat, ha a nyomort megenyhithetik, a könyvet felszáríthatják, s áldást visznek magukkal oda, a hol csak küzdelem van. Darvas Mátýásné Tündérkéi, Cora az Altamaha tündére, A sólyomhegyi kastély tündéréi, ez a három darab mintegy 360 lapon van szépen, finoman elbeszélve. A kedves könyv ára diszkötésben, pompásan illusztrálva 3 frt. Kiadja az Athenaeum.

Hetedhétország országból. Irta Kemenczy Kálmán. 22 mese van e gyűjteményben, még pedig különböző népek meséiből összeválogatva. Így találunk benne a lengyel, francia, svájci, dán, morva, eszt, román, tót, holland, orosz, finn, belga, ír, cseh, svéd, olasz, angol stb. nép költészetéből egy-egy szép mesét. Mint ilyen specialitás is megérdemli, hogy elolvassuk. A szépen illusztrált, diszkötésű könyv ára 2 frt 40 kr. Kiadta az Athenaeum.

Kis Almanach. Szerkeszti Bródy Sándor, kiadja Wodianer udv. könyvkereskedése. Az ifjúságnak ez a kedvelt könyve évről-évre 20—22 ifjúsági íróktól hoz esinos, illusztrált elbeszéléseket. E legújabb kötetben lapunk jól ismert kedves munkatársától, dr. Koltai Virgiltől is találunk egy elbeszélést. Örülünk, hogy a mi íróink is helyet kapnak a Kis Almanachban. Annál inkább megütközünk azon, hogy az ez idő szerint legkiválóbb ifjúsági író, Gaál Mózes neve hiányzik e kötetből. Azt hisszük, hogy ez a sokat dolgozó s egész lélekkel az ifjúsági irodalomnak élő s a külföld előtt is ismert nevű író nem fog az ezután következő kötetekből kimaradni. A kis Almanach ára 1 frt.

A Tanulók Lapja I. (1894.) évfolyama diszkötésben kapható Hangos Antal kereskedésben (Bpest, Calvin-tér 5. sz.) 2 frt 50 krért. Ifjúsági könyvtáraknak beszerzés végett ajánljuk.

Verne Gyula összes munkáinak egyedül jogosított képes magyar kiadásából a Franklin-társulat már három érdekesítő könyvet bocsátott közre (A rejtelmes sziget, — Utazás a Holdba, — Utazás a Hold körül) diszes kiállításban, s jelenleg a negyedik munka füzetes kiadása folyik. Az a hírneves francia írónak «Jangada» című regénye, nyolczszáz mérföld az Amazonon. Ebből ismét három füzet (a vállalat 24—26. füzet) hagyta el a sajtót. Verne e munkája a világ legnagyobb folyam-

vidékét ismerteti meg, úgy szólva az ösvilágot tárja föl, növény- és állatvilágával, s az ismeretek bővítését itt is a legváltozatosabb kalandok beleszővésével nyújtja. A fordítás is nagyon élvezhető, mert Visi Imre teljesítette, ki jól visszaadja a francia író könnyű és eleven elbeszélő modorát. Az új olcsó kiadás minden füzeté telve a francia eredeti kiadás képeivel s egy füzeté ára csak 20 krajczár. Előfizetheti öt füzetre 1 frtjával bármely könyvkereskedésben, vagy pedig a Franklin-társulatnál.

Vasárnapi Könyvtár. A még a régebbi évtizedekben néhai Pákh Albert szerkesztésében megindult közkeveltségű Vasárnapi Könyvtár újabb évfolyamának negyedik sorozatát bocsátja most közre a Franklin-társulat. Az új folyam első köteté «Csontos Szigfrid és a Nibelungok» czimen a németek nagy eposzájának kivonatát adja, melyet Gaál Mózes a magyar nép és ifjúság számára dolgozott át prózában és 12 kép is érdekesei. «Csontos Szigfrid története» régi népies olvasmány már magyar nyelven. Gaál Mózes azonban az eredeti szöveghez híven ragaszkodva, a mesemondás jól etalált hangján és magyaros zamattal mondja el a Nibelung lovagok történetét, mely bennünket magyarokat is közelről érdekel, mert Attila is egyik szereplője. A népies átdolgozás ára 20 kr., mint a Vasárnapi Könyvtár bármely kötetéé.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története című füzetes munkából most jelent meg a 49-ik füzet, melyben Graza György a Debreczenbe való menekülést beszéli el rendkívül élénken. A füzetet számos egykoru és érdekes kép díszíti. A szép munka a Lampel R.-féle könyvkereskedés kiadása.

A Szalay-Baróti-féle «Magyar Nemzet Története»-ből most kaptuk a 27-ik füzetet, mely folytatólag tárgyalja Hunyadi János korát, szólva a kormányzóról, majd a nagy hős nyolcz éves kormányzóságáról, végül V. László uralkodásának öt esztendejéről. A füzethez csatolt műmelléklet Székely Bertalan «Nándorfehérvár alatt» című freskóját ábrázolja. Ezenkívül még számos más kép és egykoru érem díszíti a füzetet. Egy füzeté ára 30 kr. Megrendelhető Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) udv. könyvkereskedésében, Budapest, Andrásy-ut 21. szám.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r.-társaság kiadásában megjelenő «A magyar nemzet története» cz. tíz kötetes nagy munkának az imént megjelent 45. és 46. füzetével a harmadik kötet (Az Anjouk kora) folytatása rövid időre megszakított, amennyiben a 47. és 48. füzetek a félben maradt második kötet (Az Árpádok kora) folytatását képezik. Az Athenaeum r.-társaság azonban akként intézkedett, hogy úgy a második, mint a harmadik kötet rövid pár hónap alatt teljes befejezést nyerjen. Az egyes füzetek ára 30 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Ifjúsági gyorsíró-lapok czimen Losonczról egy kis lapot kaptunk. Szerkesztik Schönfeld Gyula és Stern Mór. Megjelenik minden harmadik hét vasárnapján Losonczon. Előfizetési ára egész évre 80 kr.

Részlet Feszty Árpád «A Honfoglalás» című körképéből.

FEJTÖRŐ.

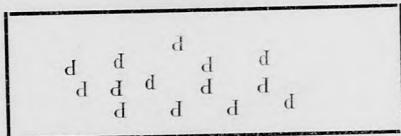
— Rovatvezető: Csiszár József. —

1. Számtani kérdések:

1. Egy halásztól azt kérdezték, hogy hány halat fogott. Erre ő így válaszolt: «Ha ötannyit fogtam volna, mint amennyit valóságban fogtam, akkor éppen annyival volna 99-nél több halam, mint amennyivel most 99-nél kevesebb van. Hány halat fogott?»

2. Egy kétjegyű szám ötször akkora, mint jegyeinek összege. Ha e számhoz 9-et adunk, oly számot kapunk, mely ugyanazon számjegyeket tartalmazza, de fordított sorrendben.

2. Betű-rejtvény.

3. Oszlop-rejtvény.

— al	— áp	— áz
— t	— áz	— rült
— ár	— ár	— öke
— óg	— úg	— atár
— n	— ab	— olog
— ap	— ga	— dó
— ap	— ó	— só
— de	— dz	— ör
— rr	— ög	— lyv.
— ör	— gyik	

Ezen szótagokhoz irandó első betűk felülől lefelé olvasva Berzsenyi Dániel egy magasztos ódájának egy sorát adják.

4. Szám-rejtvény.

- 5 6 9 10 férfinév
 1 11 4 8 földmivelő eszköz
 2 11 5 régi mérték
 3 7 10 női név
 1-11 Egy elbeszélés czime.

5. KÉP-REJTVÉNY.

6. Szótag-talány.

ti, ma, án, a, ba, rás, ve, ló, sza, la, zsa, ka, szej, gol, te, de, sit, esd, mar, e, ig, te, ku, ke, za, al, ócs,

ró, na, ka. Ezen szótagokból képzendő 14 szó, melyeknek értelme a következő:

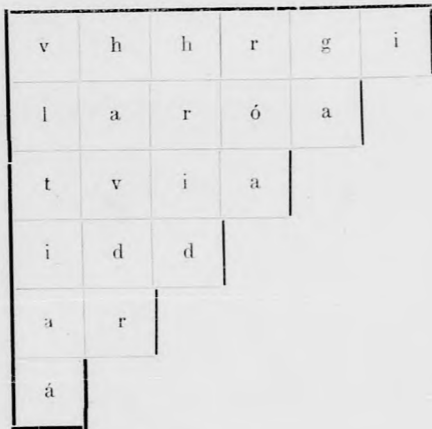
1. Folyó	8. Gyümölcs
2. Férfi név	9. Virág
3. Ásvány	10. Nem új
4. Bibliai név	11. Megye
5. Állat	12. Gyógyforrás
6. Város	13. Hál
7. Sziget	14. Növény.

A kezdőbetűk lefelé olvasva egy költeménynek a címét adják.

7. Ó-BUDAI LELET.

8. Lépcsőzetes rejtvény.

1. Egy költemény czime.
2. Állat.
3. Város.
4. Mindenki bir ezzel.
5. Ige.
6. Betű az ABC végéről.

9. ÓRA-TALÁNY.

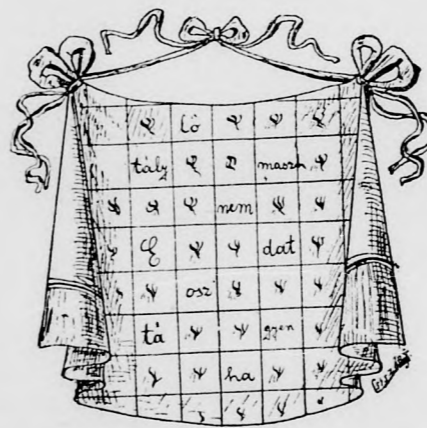

10. SAKK-REJTVÉNY.

le.	des	den	gé	tel
gé	ret	föz	szép	min
é	em	i	ret	i
föld	ret	Mi	hol	ha
ber	az	de	Az	gé
föl	je.	i	zánk	A

Megfejtendő lóugrás szerint, a kezdet nincs megjelölve.

11. KÉP-TALÁNY.

A koczkákban levő szótagok úgy rakandók össze, hogy eredményül egy közmondást adjanak.
Megfejtési határidő: január 12. A határidőn túl beérkező megfejtések nem vétetnek figyelembe.

A 46. számban közölt talányokat helyesen megfejtették: Bartha Lajos, Szathmáry Zoltán, Hirschl Jenő, Marjay Ödön, Perl Jenő, Kerégyártó László, Adler Nándor, Fodor István, Lang Antal, Németh István, Pillitz Arnold, Rostási János, Schmed Alajos, Schwarz Gyula, Szilágyi Lajos, Takács Károly, Goreczky Béla, Horváth Kálmán, Scheiber Mór, Weisz István, Bruck Ernő, Marton Lajos, Steiner Kálmán.

A 47. számban közölt talányokat helyesen megfejtették: Oppenheimer Ferencz, Hirschl Jenő, Szathmáry Zoltán, Vad Lajos, Perl Jenő, Hahn Imre, Neumann József, Kovács János, Kulcsár Kálmán, Szabó Pál, Lóránt János, Grünfeld Mór, Heumann Miksa, Grósz Sándor, Kárász Dezső, Benke István, Borbély Zoltán, Neumann Samu, Lindner Ferencz, Schwartz József, Jerzsabek István, Kiss Pál, Magyar Béla, Baranyai Döme, Székely Imre, Horváth Péter.

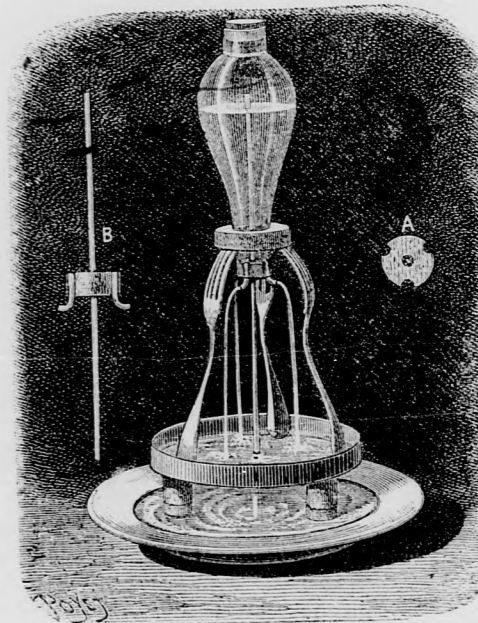
A jutalom könyvet Hahn Imre nyerte el, kinek a kiadóhivatal a könyvet megküldi.

Physikai kísérletek.

A szeszélyes szökőkút.

A fizikai laboratóriumok egyik érdekes kísérlete az, melyet a szeszélyes szökőkúttal mutatunk be. Némi előkészület szükséges hozzá, de csupa házi eszközökkel s bár első pillanatra bonyolultnak látszik, voltaképen nagyon egyszerű.

Egy jó öblös alju lámpaüveg, majdnem egészen megtöltve ízzel, lesz a vizztartó meden-

célnk. Mustáros üvegekből való két nagy dugóval elzárjuk az üvegnek mind a két nyílását. Az üveget szűkebb végével lefelé fordítjuk és szintén parafából készített erős karikába állítjuk, e karikába pedig három oldalról egy-egy villát szurunk be. Ez a három villa fogja mint három oszlop a magasban tartani vízmedenczénket.

Ezután egy nagy tálat veszünk elő s az aljába három-négy dugóra vagy más efféle kicsi tárgyra pléhből való doboz-fedelet fektetünk olyképp, hogy a doboz karimája fölfelé legyen. A pléh-fedél közepén egy kis lyukat furunk keresztül s ebbe a fedélbe állítjuk be a három villa-oszlopon lebegő vízmedenczét. De előbb még a szőköt-szerkezetet kell elkészítenünk.

Ez sem valami boszorkányság. A lámpaüveg lefelé fordított, keskenyebb végét elzáró dugóba négy lyukat furunk: egy nagyobbacsát a közepén, három szűkebbet a széleken. A középső lyukba olyan hosszú csövet dugunk, hogy az üvegben lévő víz fölé az üres térbe érjen; lent pedig lenyuljon majdnem a pléh-fedélig, de mégis úgy, hogy ezt ne érintse. A három oldallyukacsába három szűkebb csövecskét dugunk, de ezeket épp csak a dugóba kell illeszteni és a külső végüket olyképp hajlítani, hogy a rajtok kifolyó víz a pléh-fedélre essék. Nem szükséges nagyon törni a fejünket, hogy ilyen csövecskét hol szerezzünk. Előteremtjük egy szál vastag és három kis darab vékony — makaróniból. A makarónit ugyanis langyos vízben megpuhítjuk, aztán a tűznél hirtelen megkeményítjük miközben tétszés szerint görbíthetjük. Az így megsütött makaróni-cső sokáig nem fog elázni. (Rajzunkon A és B ábrák mutatják e csövecskéket).

Elkészülvén az egész szerkezet, ime hogyan fog működni.

A levegő behatolván a középső csövön a víztartó üvegekben a víz színe fölé, nyomásával szoritani fogja a vizet a három kis csövön kifelé. A víz a pléh-fedélbe folyik s ebből, a közepén levő lyukacsán át, az alatta levő tálba. Ámde a pléh lyukacsája (ugy kell kiszámítani) nem bír annyi vizet lebocsátani, a mennyi a három csövecskén át oda folyik, a víz tehát meggyül a fedélben s végre eléri az üvegbe felnyúló középső cső alsó végét. Ekkor levegő nem juthat többé e csöbe és így általa a vízmedencze-üvegbe sem. Az ebben levő levegő, amint alóla a víz mindinkább fogy, szétterjed, azaz ritkul s végre bekövetkezik a pillanat, hogy az üvegben levő víz súlya és a rajta levő csekély levegő nyomása nincs akkora, mint a külső légköri nyomás a három kis csövecské nyílásá-

nál. S ekkor a víz kifolyása a három csövecskéből megszűnik.

A pléh lyukacsáján azonban az összegyűlt víz lassanként lecsorog a tálba s a középső cső egyszerre csak szabaddá válik, a levegő megint beléje nyomul s végig rajta be az üvegbe. A víz folyása a kis csöveken át rögtön megindul és tart, míg a középső cső alsó nyílása újra a vízbe nem merül. Ekkor ujszünet lesz. Ez mindaddig ismétlődik, míg az üvegből minden víz ki nem folyt.

Tom Tit.

APRÓSÁGOK.

227 Talleyrand levelei.

E híres államférfiu, a hogy csak lehetett, került a levelírást, de ha már végleg körmére égett, akkor roppant lakonikusan írt. Egyszer egy barátnője férje haláláról értesíti. Talleyrand résztvevő levelet küld neki melyben ez áll: «Tisztelt asszonyom! Óh Istenem! Tisztelője. T. «Félév múlva ugyanazon hölgy írásbelileg tudósítja, hogy újból férjhez ment. Mi volt Talleyrand válasza? «Tisztelt asszonyom! Bravó! Tisztelője: T.»

228 Lángész és elmekór.

Tapasztalati tény, hogy a lángész és elmekór nem messze rokonok. Már a közmondás is így szól: «Okos ember, de nagy bolond.» Híres költők, tudósok és nagy emberek példái mutatják ezt. Lucretiust, a kitűnő római epikuszt, a «De rerum natura» szerzőjét örültségi rohamok bántották s 47 éves korában öngyilkos lett. Torquato Tasso raptus melancholikus volt; elmebaja káprázatokkal járt: szellemeket látott. Molière hypochondriás elmekórban szenvedett. Swift, a nagy angol satirikus, örültségben halt meg. Lerau művein beteges kedélye, melankóliája vonul át, tébolydában halt meg. Ugyanezen szomorú sors érte a mi halhatatlan Széchenyi Istvánunkat, míg drámánk reménye Czako Zsigmond, tébolyultan agyonlőtte magát.

229 A legrövidebb levél.

A két híres francia író, Piron és Voltaire, abban fogadtak, melyikük tudja a legrövidebb levelet szerkeszteni. Voltaire egy Páris melletti faluba szándékozván, ezt írta társának «Eo ras.» («Megyek falura.») Másnap megérkezett Piron felelete, melylyel megnyerte a fogadást, mint-hogy csak egy betüből állott: «J.» (Menj.)

Az új igazságügyi palota nagytermének mennyezet-festménye.

Ha z u g.

(Iskolai életkép)

Irtta: GAÁL MÓZES.

A hazugság olyan tiszteletre nem méltó foglalkozás, mely kevés munkával, néha igen sok eredménnyel, mindazonáltal szerfölött sok vesztélyvel jár.

Hogy hazugságból meg lehet élni, egy percig sem jut eszembe tagadni, hanem azt sem illő kétségbe vonnom, hogy *jói hazudni* véghetetlenül nehéz dolog.

Hahogy valaki egy egész tisztas életet szán erre a mesterségre s van vele született készség a nevezett észbeli foglalkozásra: sokra viheti. Amde a kezdet legelején sokszor összeütkezésbe jut a merev, akadémikuskodó igazsággal.

Ha te, Imre fiam, ezeket a böles tapasztalatokat akkor tájban tudtad volna, talán nem kerülsz most a tollam hegyére!

Fiam Imre neked van karaktered, már olyan, a milyen, de karakter az, még pedig élesen körvonalazott. Látlak téged gyakran, s előttem állasz akkor is, mikor te már rég elfeledtél engemet.

Imrét nagyon szerette az anyja és szigoruan nevelte az apja. Az anyai szeretet és az apai szigorúság elkeseredett harcot folytattak egymással. Szikrázó szemű szörnyeteg volt a szigorúság, hófehér szárnyu angyal a szeretet; Imre pedig olyan vala, mint a paradicsomból kikergetett Ádám, akit — míg a szikrázó szemű szörnyeteg aludt — a hófehér szárnyu angyal titkon vissza lopott a csodálatos szépségű kertbe és jól laktatott almával, körtével s egyéb nemű gyümölcsessel, a mitől a mohó gyermeknek alaposan elromlott a gyomrocskája.

Szólt is a szelid angyal a következő értelemben:

— Aztán fiacskám, édes apádnak ne szólj semmit arról! Nem kell arról semmit tudnia neki, édes gyönyörűségem, érted? Akár mit tesz édes apád, türd békével, hanem gondold reám, gyöngyöm, én téged sem éhezni, sem fájni, sem szomorkodni nem hagyjak . . . nem . . . sohasem!

Hófehér szárnyu angyal mit cselekedté!

Imre urfi fülében sokáig csengettek a lágy, vigasztaló szavak. Zengett-bongott tőle az agya. Ébredtek apró vágyai, mint a pillangók a kikelet első napsugarára, eleinte félénken, majd bátran libbentek, kergetőztek.

— Ne félj senkitől, fiacskám, itt van a mama, véd a mama, szeret a mama. Ha nem tanulsz, és megszidnak: kiengesztel a mama. A bizo-

nyitványodat csak neki mutatod meg, ő beszél a szigoru apával, ő aláírja; eh nem kell mindent tudnia a szikrázó szemű szörnyetegnek. Lásd, a mamácska szépen tud írni, ő majd az apa nevét is oda írja, — ha épen kell . . .

Imrécskét valami nem éppen épületes dologért bezárták az iskolában.

Két óra felé került haza. Olyan nyugodt, tisztességes az arca. Hiszen az apa is kettőkor jó haza a hivatalból.

— Miért jössz ilyen későn fiu?

— A tanár urnak a füzeteket vittem haza.

Imre urfi egy kicsikét, de nagyon kicsikét ám — elpirul, hanem aztán egyéb igazán nem mutatta, hogy az első merényletet követte el.

Az apa nem haragszik, az ebéd jól esik, az óra mai is éppen ugy ketyeg, mint tegnap és tegnapelőtt, s a pók szövű aranyos hálóját künn az ablak fájáról lefelé, hogy megfogja a tapasztalatlan növendék-legyeket. Vigyázz légy, vigyázz!

Az iskolában Imre majdnem minden órán remekel. A könyvét, ha otthon felejté — a könyvkötőhöz vitte; a feladati füzetet utközben elejtette; ha későn jön — az óra odahaza későn jár; a latin szavakat tévedésből a számtani írkaiba írta, már pedig számtan ma nincs, tehát otthon hagyta. Gyakran kell — a nehezebb órák idején a fogorvoshoz menni. Az orvos ur azt mondta, hogy nem szabad egy hétig tornázni. Aztán mikor Imre egyik társának az orrát betörte, s a tanár ur írt egy névjegyet, a névjegyet borítékba tette s leragasztotta és átadta Imrének, hogy juttassa az apja kezébe: Imre véletlenül felszakította, esetleg eltalálta olvasni a következő sorokat:

«A fiu annyira neveletlen és durva viseletet tanusit, hogy konok haszontalansága miatt legközelebb igazgatói megrovásban részesül. Kérem tessék odahaza is megfenyíteni, mert már többször bezártam, de ugy látszik nem sokat használ.»

A fiu egy kissé elsáppad, a keze is reszket, hanem fülébe csendülnek az édes anyai szavak:

— Gondold reám, gyöngyöm, én téged sem éhezni, sem fájni, sem szomorkodni nem hagyjak.

Igen . . . igen, angyal, a te szárnyadnak legyintése mindjárt vissza kergeti a vért fiad sáppadt arczába, a reszkető kéz, hidd el egy csöppet sem reszket, mikor apjának a keze irását utánozva egy névjegyre, mit az asztalról csempészett el, a következőket írja:

«Fiamat kellően megbüntettem.»

Aztán, igaz, mikor a névjegyet átadja a ta-

nár urnak, rettentően lesüti a szemét, alig da-dog valamit.

— Mivel büntettek meg?

— Meg . . . Megverték.

Tyhü, hogy sir az a fiu. Pogány is megszánná.

— Fogadd meg fiam, hogy többé ilyen durvaságra nem vetemedel, hogy szüleidnek szomorúságot nem okozol.

Na ne sirj.

Imre letörli a könnyeit és szól nyöszörögve:

— Fogadom . . . nem teszem.

Odb benn pedig a szívében az apró, gonosz manók tapsolnak, ugrándoznak. Az alattomoság nagyokat kurjant és a eszímája szárát üti széles jó kedvében, az Álnokság pofája szélesre vonul az éktelen kaczagástól, a Hazugság pedig ül a királyi trónján fenségesen és szól magas kedvteliséssel:

Ez az én szerelmes fiam, kiben nekem kedvem telik.

Összeül tanakodni tovább a diadalmaskodó kompánia, s főzik tovább a teendőket. Most nagyon benne vannak már, nem illenek megállapodni.

Imrének bogarászni kell mennie. Ad az édes apja husz krajczárt: uszonáljon meg az erdőszéli kocsmában, ha megéhezik.

Azám csakhogy Imre szeretne egy kis bort is inni. A pajtásai azt mondják: hogy jó lenne egy nagyott kuglizni. Vigye patvar a bogarat, majd találunk egyet-kettőt hazajövet.

Persze . . . persze, de csak husz krajczár van.

— Hopp! Itt a gyűrű. A mama adta a nevenapjára.

Ej, haj, egyszer él az ember. A gyűrűt ki lehet még váltani, ad a mama pénzt, lesz rá elég ürügy. Egy iczinyke-piczinyke diákmulatság, de hogy hal belé az ember! A diák is ember, éljen Imre, a nagylelkű adakozó!

— Már napok óta nem látom a gyűrűdet fiam!

— Elvittem csináltatni.

— Mi baja van?

— Ki esett a — eltört —

— Ugy, kihez vitted?

— Egy barátomnak adtam oda, hogy elvigye.

— Hivd el a barátodat?

— Nem tudom, hol lakik.

— Mi a neve?

— Kat—Katona József.

— Jól van.

Az apa veszi kalapját és indulni akar. Komor az arca, a homlokára reá ereszkedik az

a felhő, a mely az apáknak nem a homlokán, hanem a szívében szokott teherként ülni.

— Hogy is hívják?

— Kérem, édes apám én —

— Nos?

— Én a gyűrűt eladtam.

— Eladtad?

Egy osztálytársam elszakított egy térképet. Megkellett fizetnie, és nagyon szegény. Én — Nézzétek, hogy könnyörög tekintetével az angyal, hogy kérleli, hogy ragyog aztán a szeme az édes anyai büszkeségtől.

— Ez . . . ez az ő jó fia, a nemeslelkű, a derék, a jó, a becsületes!

Egyszer csak beállit az apához egy diák és bepanaszolja Imre urfit, hogy egy forintjával tartozik. Elmondja, hogy Imre urfi avval biztatta, hogy a gyűrűjét zálogba teszi, akkor megfizeti, de a gyűrűre kapott pénzt elköltötte, neki pedig nem fizetett.

Ime a kiméletlen akadémikuskodó igazság, mely lépten-nyomon üldözi a tisztességes hazugokat!

Imrét vallatja a szikrázó szemű szörnyeteg. Imre ismét hazudik. Olyan ügyetlen fűzi egymásba a tényeket, olyan gyámoltalanul kapkod, hogy végre maga is elszégyenli magát és a zord igazság leteperi őt.

Az ilyen novellai, sőt regénybeli momentumoknál az író urak holmi megrendítő katasztrófáról szoktak gondoskodni, hogy aztán a hős hirtelen megforduljon és a jó ultra térjen. Hibás pszichologia ez uraim! Az én kedves Imrém, valahogy csak kiheveri ezt a famózus kudarcot, s folytatja vigan kedvelt mesterségét több ügyességgel, nagyobb óvatossággal.

Meglátjátok, ha majd eltávozik a szülői háztól, folytatja felsőbb tanulmányait a fővárosban, a jó mamának gyakran kell a konyhapénzéhez nyulnia, hogy jó fiát egy némely kellemetlenségből kiségitse. Az apának nem kell mindent tudnia.

Vigan költekezik, elhitei az érdekeltekkel, hogy az apja — a szerény hivatalnok — dugdagdag földbirtokos, utóljára elhiszi maga is. Lépre kerül majd egy pénzes, szép ifju leány. Lesz boldog családapa, tekintélyes urí ember, aki dobálózik bokros érdemeivel, több egyesület megválasztja disztagjául, az Erkölesnemesítő benne látja főfőgyámolát, tiszteli, becsüli mind a világ: mert hát, a ki oly korán kezd a hazugságnak nehéz mesterségét, mint ő, lehetetlen, hogy tökéletességre ne vigye.

Azért hát te becsületes magamfajta szegény ember, a ki eltöltöttél közel harmincz esztendő az igazmondásnak sovány, háládatlan szolgálata-

tában, ne is próbáld meg hazudni, mert olyan kimondhatatlan gyarlóság nyügz le, hogy az első lépésnél a saját lábaddal botlasz meg. Ha pedig az én Imrémmel néhanapján találkozol, köszönj neki illő emberséggel, mert a mai élni siető világban a tehetség előtt kalapot kell emelni.

Vergil „Aeneis”-ének ismertetése.

— A Tanulók Lapja számára. —

Irtta: NÉMETH LAJOS.

(Vége.)

A X. énekben az istenek gyűlést tartanak; Jupiternek nem tetszik, hogy az istenek beavatkoznak az emberi dolgokba. Venus és Juno ellenkező véleménynyel szólalnak fel a trójaiakra vonatkozólag, mire Jupiter elhatározza, hogy egy napon minden a végzet szerint történjék s ezen egy nap elég nyugalmasan telik le, de Turnus folytatja a harcot, melynek hevében Pallas Turaus által megöletik. Ezért Aeneas iszonyú bosszút akar állani, de Juno kiragadja előle Turnust a harcból s miután Lausust és apját Mezentiumot megölte, győzelmesen távozik Aeneas.

A XI. énekben 12 napi fegyverszünet alatt görög Diomedestől és Drancestől békeajánlatokat látunk, de Turnus még harczra vágyik s vezéreivel Volussussal s Camillával, a hős királynéval, meg is lepi Aeneast. A harczban Camilla elesik s a szövetségesek leveretnek.

XII. énekben Turnus párbajra hívja ki Aeneast azon döntő érvényű szerződéssel, mely szerint, ha Aeneas győz, latinok és trójaiak egyesülnek, ha Turnus győz, Aeneasnak távozni kell Latiumból. Heves csatában a két hős találkozik és összecsapnak; a hosszú, kétségbeesett küzdelem Turnus halálával végződik.

Ez az Aeneis tartalma, melyről igazán megítélhetjük Vergil kiváló alakító képességét s az előadásban pedig nagy tudományról, lélektani és bölcséleti ismereteiről győződünk meg. Pl. a negyedik énekben remekül festi Didóban a szerelmi örültet. Midőn a királynő kéri Aeneast, hogy maradjon és látja annak hajlíthatatlanságát, fokozatosan halad Dido a kétségbeesés felé. Aeneast «hospes»-nek szólítja, majd később így kiált fel:

Nec tibi diva parens generis nec Dardanus auctor
Perfide, sed duris genuit te cautibus horrens
Caucasus Hyrcanaeque admorunt ubera tigres.

Kétségbeesésében mondja: «nusquam tuta fides», s utoljára «improbe»-nek nevezi Aene-

ast. S végül, midőn máglyára készül a büszke királyné s palotájából megpillantja az induló trójaiakat, beszédében elkezd a rettenetes átkok hosszú sorát, melyekre vonatkozólag némely magyarázók mondják, hogy Virgilnek ismernie kellett Dávid könyvét is, melyben több ilyenmű átkot találhatók.

A hosszú átkot így kezdi:

..... Si tangere portus
Infandum caput ac terris adnare necesse est

s azzal végzi be:

Litora litoribus contraria fluctibus undas
Imprecor, arma armis, pugnent ipsique nepotesque.

Dido lelkiállapotát tehát nagy tapintatossággal és sikerülten állítja elénk a költő, de műve egész szerkezetéről is csak jót mondhatunk, mert a cselekvény bonyolításában s a helyzetek tisztázásában szintén remek tehetséget mutat Virgil s az egymásból folyó események az érdekesség feltételével is bírnak, azonkívül a gyönyörű poetikus nyelvezet, a költői reflexiók, melyek gyakran a személyek ajkaira vannak adva, oly erősen ragadják meg lelkünket, hogy örömezt időzünk Virgil derült légkörében. Az örök classicus kifejezéseknek példányait találjuk nála, u. m. «ore favete», «superanda omnis fortuna ferenda est» etc.

Az Aeneis tehát, mely az egész római birodalom alapkövét foglalja magában, vallását, erkölceit, vitézségét adja elő, fontos mű volt a római irodalomban. Ez eposz eszméjén, mely a rómaiak küzdelmeit, dicsőségét a jámbor hős életével összekapcsolva zengi, — úgy maga a költő nagy előszeretettel, mint az egész tudós római világ kegyelettel és tisztelettel csüngött. Az Aeneis a honalapító hősök mytikus és történelmi világát a képzelet és valóság szárnyán mutatja be nekünk, mely művészies harmonia egyrészt minden esetre Virgil költői érdeme, másrészt a művet valódi nemzeti eposzá teszi, mely a serdülő nemzedéknek iskolai könyve, az egész nemzetnek pedig kegyeletes közkincsévé lett.

Az egész eposzon ügyesen vonul át a mindenen felülemelkedő alapeszme, mely igazi becsét adja meg a műnek, vagyis a jámbor honalapító hős, Aeneas végzetével egy mederben folyik a római birodalom végzete. Azonban épen az alapeszme helyes kifejtésében homályosul el Aeneas férfias akaratereje, jelmeze, mert ő nem más, mint a végzet vak eszköze, ki nem állana ellen Dido örületés szerelmének, de neki menni kell a kitűzött cél felé; ő maga mondja Didónak:

Italiam non spoute sequor.

Hasztalan a nő esdeklése, rettenetes átkozódása, a végzet ellenáll («fata obstant»)

lacrimae volvuntur inanes.

Ezen végzetes kényszerűséget róhatjuk fel hibául Aeneas jellemében, mert ez a hős érdekességének rovására van. Tudjuk ugyanis, hogy Aeneas mindenben az isteni akaratot keresi, ki nem képes kemény férfias elhatározással a tettek mezejére lépni, ő a szó szoros értelmében a végzetnek egy jámbor hőse, ellentétben Turnussal, kinek jelmeze sikerült és teljesen ellenkező Aeneaséval. Turnus önérvényes férfi, bátor harczos, ki nem az istenek hőse s nem a végzet szolgája; igazi vetélytársa «pius» Aeneasnak.

Dido egyik legjobb alakja az Aeneisnek, kibem remekül festi Vergil a büszke királynőt s az önfeláldozó szerelme egész az öngyilkosságig. S mily jellemzően állítja elénk a költő az öreg Evander királyt, ki a hagyomány szerint az atyját megölte s mint a jó királyok példányát rajzolja Vergil. Az Aeneisben, Evander szabad ég alatt lakik egy kunyhóban, két kutyával, s a jövevény Aeneast egyszerű szép szavakkal fogadja.

Mindezeket összevetve, az Aeneis egyrészt mint Vergil önálló alkotása, műeposznak nevezhető, mely azonban, mint egy népet kiválóan érdeklő nemzeti jellegű mű, a rómaiak naiv eposzát pótolja, másrészt, mint a rómaiak őshitének, mythosainak, antik erkölceinek öre, a jámbor Aeneas istenes erényeivel párhuzamban halad, kimondhatjuk, hogy az Aeneis, valóságos költemény is.

Nem csekély fontosságú dolog lesz azonban, ha vizsgáljuk kissé e műnek hatását is a római népre. Ezen hatás pedig azon mély tudomány- és költői ismereteknek az eredménye, melyet Vergil e nagy alkotásban pazarul produkál.

Mindenesetre a hatodik ének az, melyben Vergil a rómaiak hitéletébe vágó nézetek egy részének felhasználásával, részint Plato és Pythagoras nyomán saját philosophiai felfogásával rajzolja az alvilágot, sok újat mond a lelkek állapotáról s pedig olyan dolgokat, melyek az erkölcsileg posványba süllyedt Rómát mélyen megrendítették. Ezen énekben, melynek megértése nem könnyű és nagy előismereteket igényel, a költő saját felfogását tárja elénk a lelkek halál utáni életéről. De hogy a rómaiak ezt megérthették némileg s rájuk oly nagy hatást gyakorolt, kellett nekik is bizonyos fogalommal bírni a lélek jövő életéről. Erre nézve tudjuk, hogy a régi népekben már meggyöke-

rezett a hit, hogy az ember, halála után nem enyészik el teljesen, a rómaiak pedig ezt Plato s Pythagorasból tudták. Elterjedt a nézet, hogy halál után is van élet és pedig Plato szerint a jók az őket megillető dicső lelkivilágba jutnak, a gonoszok a pokolba.

Ama rémületet pedig, melyet a tulvilág sejtelve az ó-kori népekben keltett, volt hivatva eloszlatni Epicurus tana, mely szerint félre a félelemmel, míg élünk, utána semmi gyönyör, semmi szenvedés. E tan persze tetszett, terjedt s következménye lett azon erkölcsi romlottság (bachanalia), melybe Róma nagy férfiai is, mint J. Caesar, Pompeius, Augustus, Maecenas stb. jutottak.

Ez volt ama nemzedék, melyben ha akadt is ellenzője az epicureismusnak, az nem változtathatott a dolgon, de Vergil nagy művében tanusított eszméire s felfogására, általános rémület és kételkedéssel kezdett felocsudni az élvhajhászó pogány római világ.

Fejtegetéseiben az Elysiumot egyrészt úgy írja le, mint azt más költők tették, másrészt szerinte a jólelkek egy része a földi érintkezés minden szennéből még kivetkőzik s ezer évi tisztulás után a feledés (Lethe) vizébe mosdva, ismét a felvilágra jó. Ezen lelkek közt látjuk a római történelem jeleseit.

A gonoszok lakhelyénél, a Tartarus borzalmának leírásánál pedig azt mondja Vergil:

Distulit in seram commissa piacula mortem.
Vagyis az életben engesztelhetetlenül hagyott bűnért, halál után kell bűnhődni, mert halál után nincs engesztelés. S ezzel mintegy kimondja Vergil, hogy a lélek halhatatlan.

Eszméi nem egészen újak ugyan, mert felfogásának alapja Plato bölcsészete, de ő az első római költő, ki ezen eszméket egy oly közértékű, nemzeti jellegű s népszerű műben adta az emberiségnek, minő az Aeneis, mely, mintegy előkészítette a pogányságot a kereszténység elfogadására.

Érdekes megfigyelések.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Goerth Albrecht után irta és elbeszéli: LASZ SAMU.

V.

A kakukról.

Az 1887. év tavaszán egyik barátom egy madarat lőtt le lesben; azt gondolta, hogy elkésett erdei szalonkát lőtt. Kakuk volt a zsák-mánya, egy épp akkor visszatért, szép kakukmadár. Ismert kakukszavát addig még nem hallottuk. Az állat alig pihegett már és arra

törekedett, hogy — miként ezt egyébként az erősen megsebzett állatok tenni szokták — begyét és gyomrát kiüritse. A kakuk ezt a munkáját sem fejezhette be, mert a kivetett tápláléknak egyik része még ott volt a bázsingjában, úgy, hogy a kitátott csőréből könnyen ki volt húzható.

Barátom legnagyobb bámulatára, kis madárkát rántott ki a kakuk csőréből, piczike madárkát, mely tán két-három nappal ezelőtt kelt ki a tojásból. Felbontotta zsákmányát s beleiben, valamint a begyében még három madarat talált, mely épp akkora volt, mint az első madár.

Tudvalevő dolog, hogy a kakuk későn tér vissza vándorútjából, akkor, midőn a fák és bokrok ismét lombosok.

Ez időtájban az éjjeli lepkék hernyói még nem bujtak ki, vagy hogy ha már fel is pattant a petéjük, a hernyócskák oly kicsinyek, hogy alig láthatók. Am azok a madárkák, különösen az énekesek, melyek évente kétszer háromszor költenek, az első költésből már életre keltették fiókáikat. Ebben az időben a kakuk — más táplálék híján — valószínűleg fészekrabló és a kisebb, épp akkor kiköltött fiatal madárkából él.

Ha így elrabolta a fiókákat, ezzel a fiaiktól megfosztott madarakat arra kényszeríti, hogy újra a tojáshoz fogjanak és ezen tojások mellé belopja aztán tetszése szerint a saját tojásait, a kikelő fiókákat pedig az idegen szülőkre bizza. Csak ilyen formán lehetséges az, hogy a kakuktojás egyazon időben költetik ki, mint a többi. Hiszen ha például a kis énekesek már 14 nap óta rajtaültek volna a saját tojásaikon, akkor a kakuktojást alig kelthetnék ki, mert a madaraknak a néhány nap múlva kibuvó saját fiókáik is elegendő gondot szereznek. Ekkor az énekesek már a saját fiaikat étetik, nekik hordják az ízes falatot s nem törődhetnek az idegen tojás kiköltésével.

Köztudomású, hogy a kakukot már fészkek rablásán rajtaérintették. A köznépek azon vélekedése, hogy a «kakuk őszszel karvalylyá változik» alhalmasint ezen a megfigyelésen alapszik.

A kakuk külseje és repülése szintén nagyon hozzájárult ezen monda terjedéséhez, de valószínű az is, hogy a kakukot sokszor meglepték rablásai közben.

Az én megfigyelésem és következtetésem, hogy a táplálékhiány készíti a kakukot rablásra, nagy figyelemre méltó.

*

VI.

A viperáról.

Az 1885. év július havában egy élő kereszties viperát küldtek hozzám. A kigyó boros üvegben volt, melynek szája vészonnal volt beköve.

Hogy megfigyeljem életét és leánytanítványaimat szintén észlelésre buzdítsam, egy 90 cm. széles és 50 cm. magas faladát készítettem el a kigyó fogházává.

Fölül, keretbe illesztett üveglapot helyeztem a ládába, úgy hogy annak egész belsejét láthattuk és lakatot is alkalmaztam rá.

Hogy pedig hivatlanok ne férjenek a ládához, kulcsát magamnál tartottam.

A szekrény fenekén levő homokrétegre követeket raktam olyformán, hogy kis barlangokat képeztek, melyek közé vendégünk elbújhatott. A körakás egyik oldalán moh-réteget is tettem.

Mikor így a kigyó lakását elkészítettem, kinyitottam az üveget és nyílását a homok fölé tartottam. A vipera csakhamar kidugta fejcskéjét és nyelve folytonos kiöltögetésével vizsgálta új környezetét. Miután testének felényire kibujt az üvegből, magam is segitettem rajta: az üvegben maradt kigyórészt szépen lebecsáztam és odaesavartam a homokon pihenő mellső testrészt köré.

A kigyó néhány másodpercig csöndesen pihent, azután szakadatlanul öltögetve nyelvecskéjét, lassan-lassan haladt előre hüvelyknyíról-hüvelyknyire és körüljárva, megvizsgálta fogságát.

A nyelvének szakadatlan mozgásából azt következtettem teljes biztossággal, hogy a kigyó nyelvvel tapogat.

Ezen megfigyelés után otthagytam a szekrényt, hogy néhány vizibékát hozzak foglyom táplálékául.

Néhány évvel ezelőtt, az egyik halott viperának gyomrában békát és gyikot találtam.

Az emésztés még nem igen kezdődhetett, mert a lenyelt állatkák fején tisztán észre lehetett venni a kigyó harapását; alkalmasint előlőről, az állkapcsaiknál esipte el a zsákmányát és a nyakszirt táján mérte az állatkákra a halálos harapást.

Lenz azt beszéli a kigyókról szóló művében a «Schlangenkunde»-ban, hogy a vipera a fogságban semmit sem eszik. Ő — t. i. Lenz — egy ízben kilenc hónapig tartott egyet fogva, a nélkül, hogy táplálékhoz nyult volna, sőt az erőszakkal szájába gyömöszölte egeret — kiköpte. Lenz észlelését a magam megfigyelésével akarom kipróbálni, hogy megtudjam azt, vajj

Lenz észlelése valamennyi állatnál megállapítható-e vagy sem?

Mikor két vízi békát vittem a kalitkához, az én kigyómat nem láttam. Végre megtaláltam; ott volt a ládika egyik sötét zugában függélyes állásban! Miután kigyóm körülbelül 50 cmnyi hosszú volt, feje a ládika üvegtetejét érte. Azt hitte a kis nebuló, hogy majd valahogy csak megszökhetik.

Ez a merőleges állás nem került neki sok fáradságba, mert a ládika egyik forgácsába támaszkodhatott.

Leráztam a szekrényke fenekére; erre nagy mérgesen, egyre sziszegve, fejét vesztve futkosott jobbra-balra.

Azt gondoltam, hogy nagy ingerültsége közben a vigan ugráló békák egyikét csak megharapja, azért bele is tettem őket a ládába.

Reájuk sem hederített!

Erre az egyik békát hosszú nádpálczika segítségével egészen odatartottam a kigyó fejéhez.

Mérgesen fölsziszszent, de nem kapott feléje!

Később egyszer azt is láttam, hogy az egyik béka odaugrott a viperára, de ez összetekergözve pihent csöndesen. Meg sem mozdult, meg sem mukkant, pedig a béka ott kukolt rajta!

Ilyen észlelésekkel két és fél hónap mult el.

Ez idő alatt az én viperám: összes gondolkodása és törekvése úgy látszik azon járt, arra irányult, hogy miként szökhetné meg, miként osonhatna ki a szabadba, mert minden reggel ott találtam őt az előbb említett sarokban — ágaskodva, függélyes állásban! Nyilván felismerte, hogy csak oly módon szabadulhatna fogságából, ha a kalitja nyitóját meglepve, kiszökik a ládából.

Bizony ez nem sikerült neki s ő — bár ismételve csütörtököt mondott kísérlete — csak újra meg újra — szökni akart!

Lenz azt is mondja az említett könyvében, hogy a fogságban levő vipera az egereket nem eszi ugyan meg, de megharapja őket, mihelyest közelébe jutnak.

Hogy a harapás hatását megfigyelhessem, egeret tettem a kigyóm szekrényébe.

Az élénk állatka ott ugrándozott nagy fürgén, egyszer az egyik, majd a másik sarokba szökött; elsurrant a vipera mellett is, sőt egyszer néhány másodpercig a kigyó feje mellett meg is állott — s a vipera, mely odakünn a szabadban oly szívesen falatozza az egereket — nem bántotta az én egeremet, sőt azzal sem törődött, ha reáugorva alkalmatlankodott neki. Az egeret egy hónapig tartottam jól eledellel

ott a ládikában és a kis vendég minden reggel oly vidám, virgoney volt, mint az első napon.

Eközben érkezett október hónap vége is.

Az idő hűvösre fordult, sőt fagyni is kezdett. Egyik reggelen a viperát félig megdermedve találtam a láda fenekén.

Be akartam várni, míg a kigyó egészen megdermed, azért csak másnap vizsgáltam meg a kalitkát.

Érdekesen furcsa meglepetésben részesültem.

Az egér, daczára annak, hogy gazdagon láttam el táplálékkal, mindent kapott amit a szeme-szája kívánt — az egér, nekirontott volt a megdermedt viperának — felfalta a fejét a méregmirigyekkel és méregfogakkal együtt, a nyakát pedig vagy 15 cmnyi hosszban lemarczangolta és lerágcsálta egész a bordáig.

Ezzel a felfedezéssel arról bizonyosodtam meg, hogy az egerek odalenn a földben csakugyan akárhányszor megtámadják a megdermedt kigyókat és széjjel is tépik őket. Én, különösen azt a mozzanatot tartom érdekesnek, hogy az egér először is a kigyó fejét rágta le és költötte el.

Előfizetési fölhívás.

Csak néhány nap választ el bennünket s ez év végével lapunk második évfolyama befejeződik. Ez alkalommal szívesen tekintünk vissza a Tanulók Lapja pályafutására.

Egészen csöndben, egyszerű, igénytelen külsőben indult meg e lap 1894. január 1-én. Csak nyolcz oldalon jelent meg; de tartalma, szellemi értéke elég elismerésben részesült az ifjuság részéről, a mely érezte, hogy középiskolai tanulmányai mellett ilyen irányu lapra égető szüksége van, látta, hogy a Tanulók Lapja igazán a tanulóknak való, mert oly közleményeket talált benne, melyek tanulmányaiban őt segítették, támogatták, neki hasznos utasításokkal sokszor jó szolgálatokat tettek.

Hogy a Tanulók Lapja Magyarországon az egyetlen komoly, számbavehető s valóban a középiskolai ifjuság számára készülő lap, azt e második évfolyam nemesak majd 900 oldalt kitevő terjedelme igazolja, hanem a közlemények végtelen változatos volta is, melyről tartalomjegyzékünk számol be.

Nem panaszkodunk az ifjuságra, mert el kell ismernünk, hogy lapunkat szívesen karolta föl. Ha nem felel is meg a támogatás annak a reménynek, melyet a második évfolyam legnagyobbított alakjában való megindításakor hozzáfűztünk, ezt sok más körülménynek tudjuk be.

Midőn a Tanulók Lapja harmadik évfolyamának előfizetésére hívjuk fel a magyar középiskolai ifjuság figyelmét, a lap ugys ismert irányának jelzését mellőzve, rövid programot terjesztünk elő.

A Tanulók Lapja ezután is minden vasárnap jelenik meg a rendes 16 oldal terjedelemben. A lap közleményeit ezután is oly szellemben válogatjuk meg, mint eddig, azon különbséggel, hogy a világirodalom jelesei közül nagyobb időközben fogunk egyet-egyet méltatni és bemutatni.

Az új évfolyam első számában egy kiváló német írónak külföldön nagy feltűnést keltett s az ifjuság körében rendkívüli hatást elért ifjusági regényét, melynek czime

Miamis király

fogjuk megkezdeni. A történet az amerikai indiánok életéből van merítve, érdekesítő leírások, váratlan fordulatok, merész kalandok váltakoznak benne.

E regény mellett megkezdjük dr. Székely István n.-szebeni főgimn. tanár érdekes és tanulságos leírását a Vezuv által eltemetett Pompei római városról

Egy 1800 éves városról

czimen, melynek érdekességét és értékét nagyban fogják emelni azon illusztrációk, melyeket a helyszínen eszközölt fotografiai felvételek után készítettünk.

Birjuk ígérte dr. Maurer Mihály körmöczbányai főreáliskolai tanár urnak, ki

Segits magadon, az isten is megsegít

czimű s az iskolai életből merített hosszabb elbeszélését a Tanulók Lapja számára írja. Az eddigi színes műmellékletet, a Tanulók Lapja ingyen mellékletét, a

Történeti Album

iveit folytatólag ezután is havonként megkapják előfizetőink.

Nég január havában, mihelyt a bizottság a jelentéssel elkészül,

beszámolunk a harmadik pályázat eredményéről

s rövid idő mulva új pályatétteleket tűzünk ki. A rövid időközben adott Feladatok, valamint a hetenkint közölt Fejtörő kérdések megfejtői között pedig

értékes könyvjutalmakat

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

sorsol ki, a melyek az ifjuság érdeklődését fokozni vannak hivatva.

Végül kiváló gondot fordítunk arra, hogy a közelgő

millennium alkalmával s tartama alatt

főleg vidéki előfizetőinknek segítségére legyünk, nemcsak jó tanácssal, utasításokkal, hanem esetleges budapesti tartózkodásuk alatt sok kedvezmény megszerzése által, melyben csakis mint a «Tanulók Lapja» előfizetői részesülhetnek.

A Tanulók Lapja czélja az, hogy az ország összes középiskolái között összekötő kapcsolatot képezzen, hogy az önművelést elősegítse, hogy a tanulóknak komoly s tanulságos olvasmányokat adjon s végül, hogy a magyar nemzeti eszmét ápolja és terjessze.

Hisszük és reméljük, hogy Magyarország középiskolai ifjusága az egyetlen ifjusági lapot czélja keresztülvitelében tömeges pártolása által segíteni is fogja s hogy a

Tanulók Lapja

Magyarország középiskoláinak igazi közlönye fog lenni.

A Tanulók Lapja szerkesztősége.

Szerkesztői üzenetek.

Ng. A vers bevált, a másikat terjedelme miatt nem közölhetjük, különben is annyira egy helyet érdeklő dolog, hogy a mi publikumunk nagy részét alig érdekelné. Ezzel azonban nem mondjuk, hogy nem jó. B. Gy. Szászváros. Az az egész ciklus már le van fordítva, kár azért arra fordítani az időt. Fordítson mást. Paal Gy. tanár urnak Marosvásárhely. A küldött könyveket fogadja hálás köszönetünket. Jutalmul Csizsár József keresk. akad. hallgatónak, lapunk fejtörő rovata vezetőjének, szorgalmas munkatársunknak adtuk. Boldog ünnepeket kívánunk. Lasz S. Győr. Boldog ünnepeket kívánunk. A kérdéses dolgot még ez évben eligazítjuk. Komáromy T. Beküldhetők, de kérdés, hogy jók-e. Singer L. Nem kaptuk meg. Több türelmet ajánlunk önnek. Klein Aladár. Azt, a mit ön ír, sajnos, mi legjobban tudjuk, de higgye meg, hogy bármennyire küzdünk ellene, eredményt nem tudunk elérni. Újév után másképp lesz, majd meglátja. Higgye el, a legjobb akarrattal sem tudunk segíteni baján, mert azoknak hiába beszélünk. Omega. Ennek a kis történetnek a közlése önre nézve nem emelkedés, hanem decadentia volna. A levélért üdvözlöt. Ifj. Csiky K. Az arcképet eltettük kedves emlékül az előfizetők albumába. Igen szép figyelem az, hogy képét megküldte.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
 Egész évre ..... 4 frt.
 Fél évre ..... 2 frt.
 Negyed évre ..... 1 frt.
 Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
 főgymnasiaumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
 KIADÓHIVATAL.
 Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
 HIRDETÉSEK
 felvételnek és jutányosan számíttatnak.

Dr. SÁRFFY ALADÁR.

Bemutatjuk olvasóinknak azon «Indítvány» csészet, magyar irodalom és a latin nyelv megtevőjét, a mely a Tanulók Lapjának az ősszes középiskolák hivatalos közlönyévé tevéset sűrgeti. Dr. Sárffy Aladár, löcei főreáliskolai tanár, lapunknak s az általa képviselt eszmének lelelkesebb hive, a ki mint író s mint a tanügy buzgó munkása megérdemli, hogy az ifjuság őt megismerje.

Régi nemes család ivadéka, született 1858. aug. 18-ikán Takácsiban (Veszprémmegyében), hol akkor atyja, ki mint huszárkapitány végig harczolta a szabadságharczot s azután fogságot is szenvedett — falusi jegyző volt. Középiskoláit Veszprémben, Nagy-Károlyban és Kolozsvárott végezte, mely utóbbi helyen az egyetemnek is négy éven át volt rendes hallgatója s eközben katonáskodott is.

Az irodalom iránti hajlam már tanulókorában fölébredt benne s mint egyetemi hallgató több lapnak volt dolgozótársa. Egyetemi tanulmányai sikeres bevégezte után tanári és doktori oklevelet nyervén, 1884-ben a kegyesrendiek podolini algimnáziumánál kapott tanári alkalmazást, hol három évig szolgált a magyarosodás ügyét s a honnan 1887-ben a löcei állami főreáliskolához neveztek ki tanárnak s azóta ott működik mint a böl-

Nevével 1879. óta találkozunk különféle lapok- s folyóiratokban, melyek tanügyi, társadalmi, tudományos és szépirodalmi czikkeit közölték; így dolgozott a Magyar Ifjuság, Tanáregyesületi Közölny, Közoktatás, Philosophiai Szemle, Budapesti Hírlap, Fővárosi Lapok című lapokban, a Tanulók Lapjában és iskolai értesítőkből, úgy hogy kisebb-nagyobb dolgozatainak a száma megközelíti már a kétszázat.

Önálló kötetben a következő művek jelentek meg tőle: 1. A tulajdonról (Kolozsvár, 1884.) 2. A classicusok rhetorikája (Bpest, 1890.) 3. Kalauz a magyar irodalom tanuláshoz. (Bpest, 1891.) 4. Lélektan és logika (Bpest, 1892.) Ez utóbbit, mint középiskolai tankönyvet, a tanügyi kritika elismeréssel fogadta, a mire rá is szolgált, mert évenként nagyobb elterjedésnek örvend tanintézeteinkben.

Shíviesen köszöntjük t. barátunkat s őszintén szívből kívánunk munkásságához elismerést.

Shíviesen köszöntjük t. barátunkat s őszintén szívből kívánunk munkásságához elismerést.

Shíviesen köszöntjük t. barátunkat s őszintén szívből kívánunk munkásságához elismerést.